Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Jürgen Mathiesen:

Krigens Ansigt

Billed efter Billed ser jeg,
naar jeg lukker øjet til,
og jeg ved, at aldrig mer
jeg bliver kvit det Rædselsspil.

Som en Vampyr vil det suge
alt mit røde Hjerteblod;
som en Mare vil det knuge
over alt mit unge Mod.

En Gang gik jeg i en Have
med et muntert Barnesind,
ak! nu gaar jeg mellem Grave
i den kolde Nattevind.

****

FORSPILLET

Intet har furet Tidens Ansigt som den frygtelige, meningsløse Krig; jeg var 21 Aar, da Krigen brød ud og kom straks med, alle mine 5 Brødre kom med; i 34 Kampe har jeg deltaget, har været saaret 3 Gange, og dog slap jeg ud af det altsammen, alle mine Brødre kom ogsaa hjem igen.

Jeg antager, at Hemmeligheden er, at vor gamle, fromme Fader sad hjemme og bad for os.

Jeg vil nu forsøge at male et sanddru Billede af alle Krigens Rædsler; maatte det gøre den Virkning, at Menneskene aldrig mere vil føre Krig.

Jeg er født i Ketting paa Als; da Krigen brød ud, havde jeg lige været paa Session og blev straks indkaldt.

I Rensborg blev jeg optaget i 31. Infanteriregiment og fik i 3 Maaneder Uddannelse paa Kasernen; derefter blev jeg sendt til Ordruf og senere til Altona en kort Tid, og saa blev jeg sendt til Fronten.

Midt om Natten blev vi alarmerede, men kom dog ikke af Sted før næste Dags Formiddag. Med klingende Musik marcherede vi gennem Landsbyerne; Mødre græd bitterligt ved Afskeden med deres Sønner, og Hustruer og Børn vinkede saa længe de kunde til den bortdragende Mand og Fader, som de saa for sidste Gang.

Mange overrakte os Gaver i Form af Chokolade, Cigarer og Cigaretter.

Allerede da begyndte Tysklands Hjerte at bløde; thi et Lands Hjerte er Folket, men Folket var underkastet Militarismens knugende Jernaag; maatte de, inden det bliver for silde, faa Kraft til at afkaste Aaget, ellers vil hele landet forbløde. Ingen vidste eller forstod, hvorfor vi skulde i Krig, ingen anede, hvilke Rædsler der forestod.

Med jernbanetog blev vi sendt til den franske Front; Krigen var allerede i fuld Gang, den berøvede os snart alle Illusioner.

En Dag, en Nat og næsten en hel Dag til kørte vi; kun een Gang fik vi Lov at komme ud, det var i Køln, hvor vi fik varm Mad. Klokken var fem om Eftermiddagen, da vi naaede Endestationen. Snart hørte vi Kanonerne tordne; ikke et Ord kom over vore Læber, det var Livets Alvor der begyndte, og jeg var kun 21 Aar.

Vi marcherede til om Aftenen Klokken ti, før vi naaede Skyttegravene; der blev den første af os saaret, han fik et Skud i Armen og blev bragt bort.

Vi sov den første Nat i en gammel Ruin; først næste Dag kom vi i Skyttegravene.

Det var Vinter, men Vejret var mildt. Det var ikke saa slemt endnu, det var kun Forspillet til den store Krigsfanfare, der snart skulde gjalde gennem hele Verden.

En Nat stod jeg paa Vagt; da var der noget, der rørte sig i Krattet, jeg raabte an, men ingen svarede; saa fyrede jeg ufortøvet, og alt blev stille. Næste Morgen opdagede jeg, at det var en stakkels Kat, der havde maattet bøde med Livet. Efter nogle Dages Forløb blev vi beordrede videre. Combrahøjden var vor næste Basis; dertil kom vi efter elleve Timers March.

Men her var ikke godt at være, her begyndte det for ramme Alvor. Franskmændene havde angrebet og drevet Tyskerne tilbage, og vi kom straks med som Reserve.

Og nu begyndte Elendigheden langsomt at rulle sig op for os. Rundt omkring laa de Døde og Saarede, uafbrudt kom Ambulancen forbi med Mennesker, som jamrede højt, de rødglødende Granatstumper havde boret sig ind i deres Legemer og lemlæstet dem frygteligt.

I et Granathul sad to, som jeg troede var levende, men da jeg kom nærmere, saa jeg, at de begge var døde.

I tre Dage laa vi i dette Helvede lige bag ved de store 21cm.s Mørsere; det var næsten uudholdeligt, da de fyrede Nat og Dag uafbrudt.

Om Aftenen gik Franskmændene atter over til Angreb, og vi blev kommanderede frem, men denne Gang naaede vi at drive dem tilbage til deres gamle Stillinger.

Men om Natten Klokken tolv begyndte det franske Artilleri at bombardere os, uafbrudt sendte de Granater ned over os; da var det, at jeg blev saaret første Gang. Vi smed os plat ned paa jorden, men de glødende Granatstumper ramte os alligevel og spredte Jammer og Rædsel imellem os.

Jeg mærkede, at en Granatstump var trængt ind i mit højre Ben lige over Knæet; med stort Besvær og stadig blødende kravlede jeg tilbage til Ambulancestationen og fik fat i en Læge; men da var Benet allerede saa opsvulmet, at Benklæderne maatte skæres af.

Stadig strømmede de Saarede ind til Lægen; i hans underjordiske Hule maatte vi tilbringe Natten. Næste dags Morgen vendte jeg mig til min Sidekammerat, der var ramt i Siden, og sagde: "Vi maa hellere se at komme bort, hvis der er Mulighed for det". Saa tog han mig om Halsen, og jeg prøvede at støtte ham; men vi naaede ikke ret langt, før han faldt død om.

Saa kravlede jeg videre og kom efterhaanden ud bag Skydelinien og satte mig i en Grøft for at hvile; men her mistede jeg Bevidstheden og anede intet, før jeg vaagnede op i Ambulancetoget, hvor en Sygeplejerske stod og forbandt mit Ben paany. Paa Lazarettet i Freiburg kom jeg til at ligge, det var næsten som at komme i Himmerig, at slippe for al den

Tummel og Larm paa Slagmarken, skønt Fjendens Flyvere ofte fløj hen over Byen og kastede Bomber ned.

Da Lægen kom for at undersøge mig, spurgte han, hvor Skuddet var gaaet igennem Benet. "Det er slet ikke gaaet igennem", sagde jeg, "Granatstumpen sidder derinde endnu".

Saa undersøgte han mig, og ganske rigtig, Granatstumpen sad inde midt i Betændelsen, der gjorde Benet tykt som en Tønde. Lige med ét jog Overlægen saa sin Kniv ind i Benet, saa Blod og Materie sprøjtede ud i en tyk Straale; Bedøvelse var der ikke Tale om, det havde man ikke Raad til; men jeg bed min Hovedpude sønder og sammen, og Sygepasseren maatte holde paa mig; men da Granatstumpen var fjernet, blev Benet hurtigt bedre, og Feberen forsvandt, dog maatte jeg endnu skæres fire Gange, inden det vilde læge.

Et Par Maaneder laa jeg her, saa kom jeg op og humpede omkring paa et Par Krykker. Det var en herlig Tid; vi fik Lov at gaa rundt i Byen, i Biografen og i Teatret, og alle Mennesker var saa gode og venlige imod os. Og naar jeg saa alle de lemlæstede Stakler, som efterhaanden blev bragt ind paa Lazarettet, forstod jeg, at jeg var sluppet naadigt fra det endnu.

Da jeg blev udskrevet, fik jeg fjorten Dages Orlov og rejste glad hjem for at besøge mine Forældre og mine Søskende.

Men slemt var det at skulle af Sted igen; godt, at man ikke anede, hvor forfærdeligt det skulde blive.

De sørgelige Rester af mit Kompagni var forflyttet til Gera i Thüringen; der stødte jeg til dem igen, men næppe havde jeg været der et Par Dage, saa brød mit Ben op igen, og jeg maatte atter paa Hospitalet. Det var en ganske lille Granatsplint, som endnu sad derinde; da den var fjernet, kom jeg hurtigt til Kræfter igen, men maatte dog tilbringe julen paa Lazarettet. Vi søgte at drikke os Krigsmod til i de mægtige "Støvler" Øl. Men hvad der navnlig gjorde et frygteligt Indtryk paa mig, var det, at da vi fik udleveret Revolvere, fik vi tillige Ordre til at skyde de Kammerater ned straks, som forsøgte at flygte. Dette var umenneskeligt, og det gik heller aldrig for sig. Derimod blev Soldaterne jævnlig skudt ned af Officererne, hvis de viste Tegn til Modvilje.

****

JUL PAA LAZARETTET

Det er i Mørkningen, jeg ligger paa min Seng og blunder. I Drømme er jeg langt, langt borte, jeg er hjemme. Der sidder Fader ved Bordenden med sin Pibe, han støtter Hovedet tungt i Haanden, mens han læser et Brev. Aviserne ligger foran ham paa Bordet, de er nøje blevet gennemlæst med alt, hvad der staar om den frygtelige Krig.

Hvor er hans Haar blevet hvidt i den sidste Tid under den frygtelige Angst og Spænding for Sønnerne derude paa Slagmarkerne. Min ældste Broder var saa heldig at blive taget til Fange af Englænderne; han skriver, at han har det storartet derovre, han arbejder hos en Gartner og tjener en god Slump Penge. .

Min anden Broder er Marinesoldat paa den tyske Flaade, den tredie er i Flandern.

Af mine to yngre Brødre er den ene i Rumænien, han kommer senere i fransk Fangenskab; min yngste Broder kommer til Vestfronten, ligesom jeg. Saa der er nok at tænke paa for mine gamle Forældre. Min Moder staar henne ved Kakkelovnen og laver Kaffe; Taare efter Taare falder paa den rentskurede Kakkelovnsplade, ak! saa trist en jul har hun dog aldrig oplevet.

Maatte Gud dog bevare alle hendes store Sønner. I Aften kunde de da i det mindste ikke være i Kamp og Slag. Godt, at hun ikke kan se, hvor vi lider, den gamle Moder, og hvor vi længes.

Hvad var det? Var det Klokkerne, der ringer juleaften ind i den lille Landsbykirke? Nu skal jeg straks være færdig, Mor! Aah, nej, nu er jeg vaagen igen; det er en Flyvemaskine, der summer hen over Byen og kaster Bomber ned; det er Krigens Kirkeklokker, Krigens Engle.

Jeg ser for mig Kejserens Skikkelse ved den store Parade, han var iført Dødningehusarernes kulsorte Uniform med et hvidt Dødningehoved i Huen, og i hans Fodspor gaar Døden selv med sin blodige Le og mejer Landets bedste Ungdom ned.

Hvor er det mørkt omkring mig; fra Sengen ved Siden af min hører jeg en sagte Stønnen.

Vilhelm var den lystigste af alle, da vi rejste af Sted. Han straalede i sin nye Uniform, han var Tysker med Liv og Sjæl. Nu var Øjeblikket kommet, da han skulde være med i det store Eventyr, Krigen. "jeg skriver fra Paris", raabte han overmodig til en Kammerat, da Toget satte sig i Bevægelse. "Paa Gensyn til Jul"! Ak! det blev et frygteligt Gensyn.

Nu laa han her med begge Hænder skudt af. Jeg maatte skrive til hans Moder for ham, medens Taarerne strømmede ned over hans Kinder og faldt paa de blodige Forbindinger, han hulkede som et fortvivlet Barn.

Illusionen er bristet som en Sæbeboble. Ogsaa i Aften ligger han og græder.

I en af de andre Stuer er der nogen, der prøver paa at synge julesalmer med dæmpede, vaklende Stemmer. Knugende lægger Savnet og Hjemlængslen sig over vore unge Sind.

Udenfor sner det; atter summer en Flyvemaskine hen over Barakkerne; tænk om den rammer os nu, alle vi syge og saarede Mennesker! Med spændt, tilbageholdt Aandedræt ligger jeg og lytter, indtil Lyden bliver svagere og svagere og taber sig i det Fjerne.

Der tændes Lys, og jeg rejser mig med Besvær og humper hen til Carls Seng. Han har gennemgaaet utroligt. Med en Kugle i Brystet laa han flere Dage og Nætter, inden vi kunde komme ham til Hjælp; han ser frygtelig ud; naar han hoster, bliver Lommetørklædet farvet af Blod, og hans Tindinger er helt gule og indfaldne. Hans øjne siger mig, at han forstaar, det er Døden. Han famler efter min Haand, og med hans Haand i min sidder jeg de lange Aftentimer, mens hans Aand svæver langt bort i sære Febersyner. Mon ogsaa han i Tankerne er hjemme?

Men pludselig mærker jeg et haardt Greb om min Haand. Forvildet slaar han øjnene op og stønner: "Jeg er ramt, her", og han knuger Haanden mod det saarede Bryst; nu er han atter midt i den frygtelige Virkelighed.

Han slynger min Haand til Side, han tror, jeg er en Fjende, prøver at rejse sig i Sengen; men i det samme flyder en varm Blodstrøm ud af hans Mund, han synker tilbage i Puderne, øjnene aabner sig, et svagt Genkendelsens Glimt glider hen over dem, saa forsvinder Bevidstheden igen, Blikket brister med et Udtryk af uendelig Kummer og Smerte.

Brystet arbejder endnu tungt og besværligt, endnu en sagte Rallen, og han glider ind i Dødens barmhjertige Land.

Som en saaret Fugl flyver hans Sjæl til det Hjem, han længtes saa inderligt efter.

Det svimler for mig, vaklende rejser jeg mig og gaar udenfor for at faa lidt frisk Luft. Det sner ikke mere, Stjernerne lyser, og alting er tyst. En af de Saarede i den anden Barak har faaet Stivkrampe, ogsaa han laa i flere Dage og Nætter, inden de fandt ham. Nu udstøder han et jamrende Skrig og kalder paa sin Moder, mens de opspilede øjne staar stive i Hovedet paa ham; den unge, taalmodige Sygeplejerske har ondt ved at holde ham i Sengen. Lægen giver ham en Dosis Kloral, og lidt efter lidt stivner de sitrende Lemmer, mens Sveden perler paa den hvide Pande. Hans Saar er ikke livsfarligt, men Stivkrampen vil dræbe ham. Han døser i nogle Timer, saa vaagner han igen og tror, at han er i Skyttegravene, og Rædslen staar i hans øjne, og med dødelig Angst i Stemmen kalder han og klamrer sig til den unge Sygeplejerskes Arm, som var hun hans Moder og han igen en lille Dreng, der vaagner efter en uhyggelig Drøm.

Hvor er hun mild og kærlig, naar hun med Taarer i de smukke øjne kærtegnende bøjer sig over Staklen, en Madonna i sin sorte Dragt. jeg vil aldrig glemme hendes søde, venlige Ansigt.

En ung Flyverofficer har faaet Benet knust og Ryggen beskadiget. Selv om han lever, vil han blive lam; han vil aldrig mere komme til at gaa. Og han er kun femogtyve Aar.

Kan noget Menneske fatte, at vi i næsten fire Aar holdt ud i al den Elendighed?

Tog efter Tog kommer ind med Saarede; paa en eneste Nat kommer der over Tusinde Saarede. Mange maa sendes videre, der er ikke Plads.

De ser frygtelige ud af Snavs og størknet Blod, og Forbindingerne klæber fast i de stinkende Saar. Hver Dag maa Lægerne amputere, og mange dør.

Og de mange Hjerter derhjemme, som bløder, de mange øjne, som græder. Er det Jul?

I en særlig Afdeling ligger de gasforgiftede, ligblaa i Ansigterne, med forbrændte Lunger. Læberne er opsvulmede og sorte, Skum og fraade flyder ud af deres Mund. Langsomt bliver de ætsede op indvendig; ingen kan redde dem, det er en Lidelse saa forfærdelig, saa den slet ikke kan beskrives, og mangen Gang giver Lægen en kraftig Indsprøjtning for at gøre Ende paa Kvalerne.

Gassen er en Vædske, der udskydes i en Beholder; naar denne brister, og Vædsken kommer i Berøring med Luften, udvikles den kvælende Damp, der som en Sky sniger sig lavt hen over jorden og dræber alt levende; ve den, som ikke naar at faa Gasmasken paa. Og alt dette skal vi vende tilbage til! Vi aner blot ikke endnu, at det bliver tusinde Gange værre.

Jeg humper ind igen og kaster mig igen paa min Seng. Søvn, Glemsel, bare et Øjeblik. Graaden sidder mig i Halsen, og Jeg har Kvalme af al den lumre Duft af Karbol, Jodoform og Materie. Jeg borer Ansigtet ned i Puden og græder; jeg er jo ogsaa kun enogtyve Aar.

Ved Vilhelms Seng sidder hans gamle Fader, der er kommen for at se til sin Søn; ogsaa han hulker hjerteskærende.

Jeg folder mine Hænder under Tæppet og forsøger at bede en Bøn; en Bøn om Fred paa den blodige jord. Og endelig kommer Søvnens Engel og lægger sin barmhjertige Haand paa min Pande og over mine forpinte øjne.

****

MIN FRANSKE VEN

Atter til Fronten. Allerede i Toget mærkede vi, at vi nærmede os Kamplinien.

Flyverne fløj hen over os og bombarderede Toget; vi havde Maskingeværer med og beskød dem, hver Gang de kom i Nærheden.

Der var ingen Begejstring mere blandt Soldaterne og allermindst hos os Sønderjyder.

Saa snart vi nærmede os Fronten og steg ud af Toget, blev det os forbudt at ryge Cigarer og Cigaretter, og al Kommando foregik ved Tegn og i dybeste Stilhed.

Det hændte alligevel, at en af mine Skolekammerater, som jeg havde kendt, fra han var Dreng, ikke kunde dy sig, men tændte en Cigaret, mens han stod paa Post. Øjeblikkelig blev han ramt af en Kugle; Fjenden havde set det lille røde Ildøje, og han segnede om. Hans Forældre, der var velhavende Gaardmandsfolk, lod hans Lig grave op og fik ham sendt hjem, saa han blev begravet i Fædrelandets jord.

Hvor mit Hjerte krympede sig, naar vi marcherede gennem de ødelagte Landsbyer og over de gennemhullede Marker og Vinhaver. Mænd og Kvinder vendte sig bort med Afsky, og Børnene flygtede skrigende af Angst, naar de saa os, nogle faa blev staaende og saa efter os med glødende Had i hver Mine; intet Under, thi hvad var vi andet end Røvere og Mordere, som ødelagde deres Land, plyndrede deres Hjem og hærgede og brændte deres Forraad. Senere i Krigen kom Børnene ofte frem, blege og forsultne, og rakte de smaa snavsede Hænder ud for at bede om Brød. Ofte har jeg delt mit fattige Forraad med dem; men det var saa usigelig lidt, vi selv havde.

Sørgeligst af alt var det at se alle de prægtige Kirker og Slotte, som var skudt i Grus.

Al denne Skønhed ødelagt af "Hunner" og Barbarer; thi saaledes opførte de tyske Soldater sig. Kostbare, gamle Malerier blev flænget ud af Rammerne, Porcellæn og Krystal laa knust, alt blev gennemrodet og gennemtrampet, og Sølvtøj og Værdigenstande forsvandt i Soldaternes Lommer. Alt, hvad der var af Træ, skønne udskaarne Møbler og Døre med fint forarbejdede Fyldinger, blev slæbt bort og brugt til Underlag i de dybe, lerede og vaade Skyttegrave, eller det blev brugt til Brændsel. Vidunderlig skønne og kostbare Krystalspejle blev søndertraadt af sømbeslaaede Hæle.

Alle disse herlige Ting, som var samlede gennem mange Slægtled og behandlet med Omhu og Pietet, i Løbet af en eneste Nat var det en rygende Ruinhob. Hedninger var de, intet andet, og deres Afguder hed "Wotan", "Siegfried", "Brunhilde", og mange andre, efter hvem de opkaldte deres Stillinger.

Og Kirkerne - fra Orglerne lød raa og simple Soldaterviser, og der blev skudt til Skive efter de kostbare Monstrantser. Vi var saa tørstige og udmattede, inden vi naaede over den sidste Strækning af det gennemhullede Terræn, saa vi kastede os ned paa Vejen og drak af Pløret; den Smule, vore Feltflasker kunde rumme, havde vi forlængst drukket.

Rundt om paa Vejene laa døde Mennesker og Heste med opsvulmet Bug og udsendte en ulidelig Stank. Fluerne summede omkring dem; den, der en Gang har faaet Liglugten i Næsen, glemmer den aldrig.

Endelig fik vi Øje paa de store Lænkeballoner, som blev hejsede op hver Morgen for at observere Fjendens Stillinger; saa vidste vi, at Maalet var nær.

Disse Balloner var særlig udsatte for de fjendtlige Flyveres Angreb; det hændte ofte, at de faldt sammen som en brændende Klud og sank til jorden.

Højt oppe i den blaa Luft kæmpede to Flyvere som to mægtige Kongeørne. Projektilerne smældede omkring dem, og Batterierne beskød dem med Shrapnels.

Pludselig begyndte den ene Maskine at dale, i rasende Fart hvirvler den ind over de engelske

og franske Linier og styrter til Jorden. Jeg fik senere at vide, at den ene af de nedstyrtede Flyvere var General Ludendorffs Søn, den mægtige General fandt selv hans Grav. De, der saa ham, sagde, at han var blevet mange Aar ældre paa den ene Dag.

Vand, Vand! der var Vand; vi kastede os over Granathullet, der omtrent var fyldt med Vand efter de sidste Dages Regnskyl. og drak og drak. Hvem skildrer vor Forfærdelse, da der pludselig kom et Par oprakte Hænder tilsyne i Hullet. En død, fransk Soldat laa dernede.

Franskmændene angreb jævnligt, men Skyttegravene var saa dybe, saa Granaterne ikke kunde bryde igennem.

Fra selve Skyttegravene gravede vi os dybt ned i jorden, Understanden kaldes det, over tyve Trin førte derned. Brystværnet var af tykt jernpanser, hvori der var Huller til Bøssepiberne. Der stod et Hold Vagt Dag og Nat skiftevis og spejdede efter Fjenden.
Vi havde faaet vore "Dødsmærker" paa; vi var som Dyr, der føres til Slagtebænken for at ofres til Krigens frygtelige Molok. Franskmændenes Skyttegrave laa saa nær ved, at vi kunde vinke til hinanden.

En Morgen, da jeg som sædvanlig stod paa Vagt, stak en ung, køn Franskmand Hovedet op af Skyttegraven og vinkede til mig; jeg vinkede igen. Saa holdt han et Stykke Chokolade i Vejret og gjorde Fagter, som om han røg.
Jeg forstod ham og forsøgte at kaste en Pakke Cigaretter over til ham; men den var for let, den kom ikke langt nok, dog fik han den raget til sig; saa kastede han Pakken med Chokolade, og den var tungere, den kom let over.
Dette morede vi os med mangen Morgenstund. En Morgen gjorde han igen Fagter; rakte syv Fingre i Vejret og raabte "Artilleri". Saa forstod vi, at Franskmændene vilde beskyde os med Artilleri, naar Klokken var syv, og søgte Dækning. Og ganske rigtig, han havde advaret os.

Næste Morgen byttede vi atter Chokolade og Cigaretter; men saa en Morgen gik det galt.
Vi havde en ren Djævel af en Hauptmann, som hed Kiewitz, han kom bag paa os, trak sin Revolver op og skød Franskmanden ned. - Jeg kunde have myrdet ham.
Han rasede over mig, og jeg kom i Forhør; men naturligvis svor vi alle paa, at det var første Gang, det var hændet, saa jeg slap for Arrest.

Det var den samme Hauptmann, der drev os frem; da vi første Gang skulde gaa imod Skotterne og Englænderne; mange forsøgte at flygte; thi Krigsbegejstringen var forlængst forduftet, dem skød han øjeblikkelig ned.

Jeg stirrede med vidt opspilede øjne paa de fremmede Soldater - var der nu ogsaa kommet Kvinder med i Krigen?

Skotte med Sækkepibe

Men saa fik jeg at vide, at det var Skotter i Nationaldragt med Skørter paa.
Da vi naaede de fjendtlige Skyttegrave, sprang Hauptmann'en over i den nærmeste og dræbte med sin Revolver seks Fjender, men den syvende hævede sin Revolver og skød ham ned.
Min franske Ven, jeg haaber en Gang at træffe dig igen i et Land, hvor der ikke findes Krig, ikke Had og Ondskab, saa vil jeg række dig min Haand og trykke den varmt.
Ak! mon denne Elendighed aldrig faar Ende!

****

VERDUN

Fra Nieuport og Diksmuide ved Nordsøen til den tyske Grænse ved Schweitz strakte sig en hel By af Skyttegrave, dens Indbyggere var tolv Millioner unge Mænd i deres bedste Alder. Fronten var elastisk, det vil sige, at der laa indtil tyve Rækker Skyttegrave bag ved hinanden; det kunde vare mange Aar, inden Fjenden formaaede at bryde gennem dette Bolværk. Men man kunde ikke se meget til, hvad der foregik, alt var saa vidt muligt tildækket og skjult under Græstørv og afhuggede Grene. Endogsaa mellem Træerne var der ophængt Maatter og Grene for at skjule en mulig Fremrykning.

Og paa enkelte Steder var der endogsaa opstillet fingerede Trækanoner for at vildlede de fjendtlige Flyvere.

Foran Verdun stod alene over to Tusinde Kanoner opstillede og udgød af deres gabende Ildsvælg uafbrudt Projektiler.

Det var ikke Krig, det var ikke Kamp, det var et Myrderi og Slagteri uden Lige. Alene i Krigens første Maaned affyrede Tyskerne ca. 20.000 Granater mod Franskmændene paa dette Sted. Granater saa store som Kakkelovne; tænk paa at se en saadan komme susende gennem Luften, spredende sit glødende Indhold overalt. Vejene, som førte til Verdens blodigste Valplads, var plørede og bundløse. Flyverne jager frem og tilbage i den disede Luft, saa begynder den franske Spærreild.

Hele Omegnen er gennemhullet som et Sold, Træerne splintrede, og i de nøgne, forkullede Grene hænger afrevne Klædningsstykker, blodige Armstumper og halvraadne Indvolde cg stinker i Solen. Vi kom igennem en lille By, der var helt sønderskudt, ikke et Menneske mødte vi, kun i nogle Kældere havde Soldaterne søgt Ly for Bomberne.

Hvor maatte her have været smukt i Fredstid med den blinkende Flod, som flød forbi, og de frugtbare Græsgange, nu var alt hærget af Rovdyrenes Kløer. De djævelske Shrapnels susede om Ørene paa os; men det var kun Kærtegn mod, hvad vi siden skulde opleve.

Hvor saa vi ud, helt tildækkede af Mudder og Søle, men nu maatte vi have Gasmaskerne paa, hvert Øjeblik kom der en Gasbombe; efterhaanden blev vi saa trætte og ligegyldige, saa vi bare ønskede at komme til at sove.

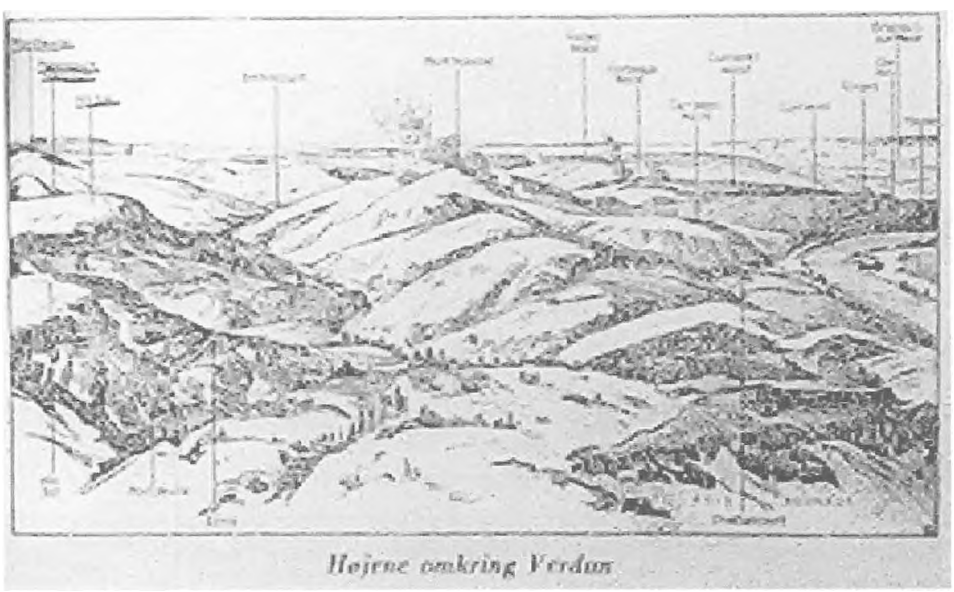

Højene omkring Verdun

En af Højderne kaldes "Mort homme", den døde Mands Høj, den kunde ikke have noget bedre og mere betegnende Navn.

Saa kommer vi til en Ligmark, hvor der ligger Tusinder af ubegravede Lig i forvredne Stillinger.

De er sorte i Ansigterne og paa Hænderne, og de døde øjne synes at stirre ind i en ukendt Himmel. Paa nogle er Hovederne knuste i en leret, blodig Masse, paa andre er Mave og Underliv revet op og alt i en Forraadnelse. Aah, du Moder, som sidder derhjemme, godt at du ikke kan se al denne Rædsel; du saa ikke, hvorledes din Søn styrtede, saa ikke det bønlige Blik i hans blodunderløbne øjne, saa ikke hans forgæves Famlen efter den tomme Feltflaske, der var trillet et Stykke bort, da han næsten blindet famler efter den, hører ikke hans angstfulde Raab om Hjælp, naar han kalder paa dig, hører ikke, hvorledes Stemmen bliver svagere og svagere, naar han i Dage og Nætter forgæves har kaldt, indtil den sidste frygtelige Rallen lyder i Mørket. Snart vil Kragerne hakke de øjne ud, som straalede dig i Møde, da du holdt din lille Dreng i dine Arme; snart vil Ligrotterne gnave i de Hænder, hvis varme Haandtryk du endnu fornemmer, de smaa, buttede Hænder, som en Gang greb om Legetøjet, som saa kærligt klappede din Kind; kan du endnu føle de smaa Arme om din Hals?

I Mødre! Jer maa det være, som afskaffer al denne Rædsel, som Menneskene kalder Krig.

Paa Vejen laa en Granat, som ikke var eksploderet, en Blindgænger kaldes de. Vore Fortropper vilde flytte den, en af Soldaterne kom til at sparke til den, den eksploderede og dræbte tolv Mand.

Endelig nærmer vi os Løbegravene ved Verdun, der er daarligere end alle andre Steder, ikke andet end Render i Jorden uden Dækning; man opdagede snart, at her ikke regnedes med Menneskeliv. Blev en Skyttegrav ødelagt, gravedes der en ny ved Siden af eller bag ved. Bag ved Skyttegravene var der Barakker af Beton under jorden, hvor vi kunde sove og være i nogenlunde Sikkerhed. Vi kom om Natten til Verdun, og vi kunde nok mærke, at her var ikke hyggeligt. En frygtelig Stank af Lig og Krudt slog os i Møde.

Verdun 1916

Regiment 36 og 42 fik Ordre til at storme; en halv Million Soldater faldt her i Løbet af en Uge. "Vi er fordømte, vi er i Helvede!" raabte Soldaterne. Ingen kunde sove, ingen kunde spise i denne frygtelige Larm og Stank. Alt, hvad der kunde tænkes af Helvedes Torturredskaber var samlet her, Flammekastere, som brænder Soldaternes øjne ud, Gas, Mitrailleuser, Revolver-Kanoner, Minekastere, Maskingeværer, Haandgranater, savtakkede Bajonetter, Pigtraad og Bomber. Alt, hvad der kan flænge og flænse i levende, varmt Menneskekød.

Soldaterne knuses, mejes ned, tilintetgøres; alt, hvad jeg hidtil havde oplevet, blegnede mod dette Ragnarok..

Vanviddet er over os; nogle forsøger at flygte, men bliver skudt ned, overalt staar der Helvedesmaskiner og Soldater.

Højene langs Meuse er besatte, Avocourt-Skoven og Dalen ved Vaux-Fortet, hvor den tapre Kommandant Raynal kæmpede til sidste Mand.

Tre Dage i Træk stormer vi op ad Skraaningen med 150 Mand, hver Gang vender ca. 30 tilbage.

Næste Morgen Klokken 5 stormer vi igen, men vi naaede kun halvvejs op; det var et Blodbad, som ingen Mennesker kan tænke sig.

Syv Gange stormede vi, saa blev Regimentet udfyldt med friske Tropper, og saa gik vi paa igen. Jeg var med alle syv Gange uden at blive saaret; det vat et rent Vidunder. En eneste Shrapnel fyldt med Hesteskosøm og alle mulige andre skarpe Ting kunde meje et helt Regiment ned. Luften genlød af forfærdelige Skrig, det var ikke muligt at bringe de saarede bort eller bringe dem nogen Hjælp.

Vi fik Ordre til at stable Ligene af vore døde Kammerater op og bruge dem som Barrikade; langt bag ved Fronten sad Generalstaben og bestemte, at Verdun skulde erobres, hvad det end skulde koste, og Befalingen maatte adlydes. Men aldrig glemmer jeg denne Barrikade af mine døde Venner; de Saarede og Døde laa i Hobe og vedblev at røre sig. Den Rædsel, Tyrkerne udøvede i Armenien, var for intet at regne mod dette, og Tyskerne kaldte man for kristne Mennesker. Nej, Barbarer var de, intet andet.

Min Sidemand faldt. Her ligger Fritz Gellert, som jeg lige har vekslet nogle Ord med, han er endnu varm og blodig. Det er, som hans øjne ser paa mig, er han død, eller lever han endnu? Jeg synes, han bevæger sig, en Blodstrøm flyder ud af hans Mund, da jeg forsøger at flytte ham. Selv er jeg lige ved at segne, det sortner for mine øjne.

Her ligger Kurt, som altid var saa munter og god. Hans Hoved er knust, og den ene Arm er borte, i den anden Haand knuger han endnu en Haandgranat, jeg vrister den fra ham og slynger den langt bort. En Soldat bliver vanvittig; bagfra bliver vi beskudt af det tyske Artilleri, hvis vi ikke gaar frem. Saa det er en fuldstændig Dødsfælde, vi sidder i.

Kugler og Granater bliver ved med at flænge i de døde Legemer, indtil de kendte Træk kun er en uformelig, blodig Masse. I ti Timer varer denne Helvedesmusik; jeg ligger og stirrer ind i min døde Vens opsvulmede øjne; hver Gang der kommer en Kugle, gaar der som en Skælven igennem ham, naar Ligvolden rammes.

Flammekastere slynges ned over os, vore Hænder er blodige og sværtede af Krudtrøg, og denne ulidelige Stank af svedent, levende Menneskekød, den vil jeg aldrig glemme. Kæmpende Skikkelser, som slynger hinanden Haandgranater i Ansigtet; mange trædes ned, naar de synker sammen, trampes til Døde af jernbeslaaede Støvler. Vi tumler af Sted i Sommernattens sløvede Halvlys, mens de Saarede jamrer og stønner omkring os.

Verdun skal falde; men Verdun falder aldrig. Franskmændene forsvarer deres Land mod Forbrydere og Mordere i et fremmed Land; hvorfor skulde Gud være med os? 10.000 Bomber om Dagen slyngedes mod Verdun, og dog overgav det sig ikke.

Ikke engang i Skyttegravene er Soldaterne sikre; en hel Skyttegrav skrider sammen under en svær Granat. Soldaterne bliver levende begravede, man ser en Række Bøssepiber rage op over jorden; de døde paa deres Post.

Naar vi endelig skulde hvile, maatte vi sove under aaben Himmel; vi gravede et Hul i Jorden og bredte vort Tæppe derover, og sov som Sten tiltrods for Helvedeslarmen omkring os. Den frygtelige Stank gjorde os næsten forrykte af Tørst, og vi maatte plyndre de Døde for de Levnedsmidler, de havde i Tornystret.

Atter den tredie Dag maatte vi storme; men da var der mange, som løftede Armene i Vejret og styrtede over til Franskmændene, som tog dem til Fange.

Vi var fire: Albert, Heinrich, Poul Korn og jeg, som havde lovet hinanden, at vi vilde give den, der trængte til det, en kugle, hvis det var nødvendigt. Jeg hørte nogen raabe mit Navn. Da jeg vendte mig om, saa jeg Poul ligge badet i sit Blod og krøb hen til ham.

"Giv mig en Kugle, Jürgen", hviskede han, "som vi lovede hinanden" .
Han var ramt i Halsen lige i den store Pulsaare, hvor Blodet strømmede ud; hurtigt satte jeg Fingeren paa og prøvede at standse Blodet, det lykkedes, og jeg fik min Forbindspakke, som var syet ind i Uniformsforet, frem og lagde Bindet saa stramt om, som det var muligt. Saa fik jeg ham løftet op paa min Ryg og slæbte af Sted med ham, medens Kuglerne regnede ned omkring os. Jeg vaklede af Sted, skønt Poul ikke var særlig tung, men jeg var jo i Forvejen udmattet. Det sang for mine Øren, og jeg var lige ved at falde, men endelig naaede jeg tilbage. Jeg faldt besvimet om, men nu var der Hænder nok til at tage sig af ham.

****

CHEMIN DES DAMES

I den lille By Floreng ved Sedan trak vi os tilbage i Rokvarter. Vi kom igennem en Skov, hvor Tyskerne havde tvunget de franske Krigsfanger til at fælde Træerne, de blev bragt bort i store Masser. I Floreng blev vi indkvarterede hos Befolkningen; jeg kom til at bo hos et Par ældre Folk, som havde en Datter hjemme; de var forfærdelig gode imod mig.

Byen var besat af Artillerister. Et Sted, hvor jeg kom ind, sad en Soldat med et lille Barn paa Skødet, og en fransk Kone gik og vartede ham op; hendes Mand var ved den franske Front, nu havde hun saa midlertidigt trøstet sig med den smukke, tyske Soldat, og han vedkendte ganske aabenlyst, at det var hans Barn. Saaledes slappedes Moralen lidt efter lidt, og Tusindvis af Krigsbørn kom til Verden.

Men Soldaterne paadrog sig ogsaa de frygteligste Sygdomme; Masser af dem maatte paa Hospitalet i Belgien.

Her i Floreng kunde jeg faa lidt Ro til at tænke paa det underlige, at jeg var kommet uskadt fra Verdun, Europas store Slagtehus. Vi blev ofte fyldt med Sprit, lige før vi skulde angribe; men jeg lærte efterhaanden, skønt de gjorde alt for at gøre os til Dyr, at det eneste, der hjalp mig, var at gaa hen i en Krog og folde mine Hænder og bede Fadervor; saa blev jeg saa forunderlig rolig og følte mig styrket.

Jeg kunde aldrig angribe noget Menneske og blev ofte overfuset af Underofficererne, fordi jeg ikke var blodtørstig nok; kun i Nødværge har jeg kæmpet mod Fjenden; men jeg var jo heller ikke Tysker. Hvad skulde vi Sønderjyder ogsaa med for i denne djævelske Leg?

Soldaterne plyndrede og stak Ild paa Husene med Benzinsprøjter, og vilde nogen redde sig, skød de dem ned.

Helt galt var det, naar de havde plyndret de franske Vinkældere; saa blev de som vilde Dyr. I Rouvres brød de ind i Kirken, skændede Alteret og lagde et Stykke Svinekød derpaa i Stedet for Sakramentet. .

Det sørgeligste Syn, jeg saa, var Ødelæggelsen af den skønne By Reims, som vi marcherede igennem paa Vej til Chemin des Dames. Tyskerne havde bombarderet Byen; hvis ikke Franskmændene havde reddet de Saarede, de tyske Saarede oven i Købet, ud af den i Kirken værende Ambulance, vilde de alle være brændt inde. I denne berømte Domkirke knælede Jeanne d'Arc, medens Kongen af Frankrig blev kronet.

Den ottende April blev Reims bombarderet af 7000 Bomber paa en Dag. Vi marcherede gennem lutter afbrændte og ødelagte Byer: Troissy, Chatillon og Chateau Thierry.

Her laa i sin Tid de rigeste Vinhaver. Ak! hvorledes gik det ikke Vingaardens Herre og Vingaardens Arbejdere; nu vokser der kun Pigtraad i Stedet for Druer. Alt er Ødelæggelse, et Virvar af jord, hældende Mure, forvredent Jern og forkullede Træbjælker. Murene vakler og

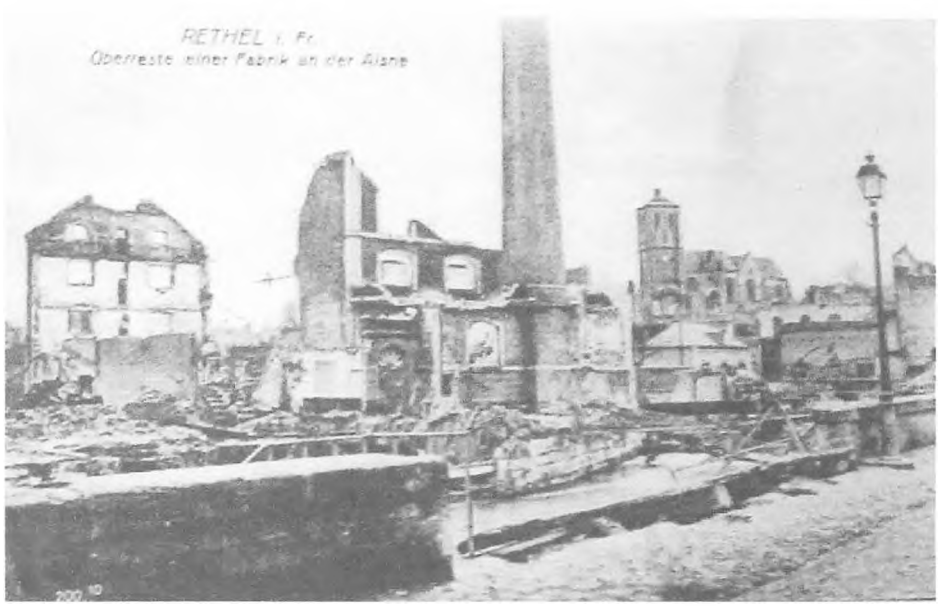

falder sammen med et Brag, det er, som havde der været jordskælv. Gennem tomme Vinduesaabninger ser man den blaa Luft paa den anden Side. Et Sted ligger en væltet Søjle, et andet Sted er der sørgelige Rester af de skønneste Sandstensornamenter; her ligger Møbler og Husgeraad imellem hinanden, oven paa Senge og Kakkelovne. Og Domkirken i Reims. Ak! hvor kunde I nænne at skyde denne vidunderlig skønne Kirke i Grus?

I den blev Frankrigs Konger altid kronede, og de herlige Glasmosaik-Ruder, de sjældne Statuer laa nu knuste; kun en eneste Statue stod endnu, det var Guds Moder, der med sørgmodige øjne stirrede ned paa Ødelæggelsen; hun vidste det, hun forstod det, hun kendte allerede Menneskene og huskede, hvorledes de havde handlet med Vingaardsmandens Søn. Hendes Hjerte var forlængst bristet, og hun var ligesom Lots Hustru blevet til Sten, da hun stirrede ned paa al den Ondskab og Elendighed, Menneskene havde frembragt. Menneskene, som var skabt. i Guds Billede; Menneskene, som havde glemt Gud.

Men alt dette vilde komme over Barbarerne og deres Børn. Dette var Synd, som aldrig vilde blive tilgivet, fordi den ikke var angret.

Men Antikrist red over Landene, og hvor Hoven af hans Hest traadte, blev alt øde. Ved Chemin des Dames havde de tyske Soldater søgt Dækning i en Hule, som de havde hugget og gravet ind i Bjerget.

Det franske Artilleri laa ved Mont nótre Dame, og paa den anden Side af det Bjerg, hvor Tyskerne laa, begyndte Franskmændene nu at bore sig igennem; det var en fuldstændig underjordisk Krig. Snart kunde vore Pionerer høre Franskmændenes Boringer og Eksplosioner. Det er mig ufatteligt, at Tyskerne ikke forstod og anede den frygtelige Fare, de svævede i. En skøn Dag, da Franskmændene havde faaet anbragt tilstrækkeligt med Miner, spængte de det hele i Luften. Eksplosionen var saa voldsom, at Bjerget lignede en Vulkan i Udbrud, og i samme Øjeblik blev jorden rystet i mange Miles Omkreds, Det blev en frygtelig Grav for vore Tropper inde i Bjerghulen. Indgangen blev fuldstændig spærret af Jord og nedstyrtede Klippestykker.

Over 10.000 Soldater blev kvalt, dræbt med Sprængstoffer eller levende begravede.

Ved Chemin des Dames blev jeg overført til Stormtropperne, der altid skulde frem i første Række, alle de unge, kraftigste Mænd blev valgt til det. Vi fik allerførst Ordre til at recognoscere og afsøge Terrænet og opsøge de franske Forposter; helst skulde vi tage dem levende til Fange, det var sjældent, det lykkedes, men skete det, blev den stakkels Fyr afhørt med Revolveren for Tindingen; men det var ikke ofte, at de fik presset noget ud af dem, Enkelte blev dog tilsyneladende forskrækkede og fortalte, hvad de vidste om Fjendens Stilling; men det er vel tvivlsomt, om de talte Sandhed. Som oftest krøb vi lige uden for Linien og lagde os ned uden at bekymre os om Forposterne; der blev vi liggende stive og forfrosne til hen ad Morgenstunden. Franskmændene angreb flere Gange, og vi ogsaa, men det blev ikke til noget alvorligt; det var nærmest Skyttegravskrig og fortsat underjordisk Sprængning. Vor Division kaldtes "Den flyvende Division"; thi hvor som helst Franskmændene angreb, skulde vi være med.

Endelig kom det store Angreb, der fra Franskmændenes Side anførtes af de sorte Kolonitropper; de kæmpede paa deres egen Maner med Knive, som var fæstede til Haanden med et Gummibaand. Bøsser og Haandgranater brugte de slet ikke. De kastede Knivene med frygtelig Sikkerhed og Kraft, og trak dem tilbage ved Hjælp af Gummibaandet.

Som sorte Pantere kom de ofte snigende om Natten og stak Forposterne ihjel; de var vilde og blodtørstige som Dyr. Vi havde ikke andet at gøre, end at værge os med Haandgranaterne; vi havde altid hver seks Haandgranater, og der var altid nok af dem i Depoterne i Skyttegravene.

Vinden var god den Dag, og pludselig begyndte det tyske Artilleri at blæse Gas ud; dette var de arme, sorte Djævle ikke forberedt paa. Hvilket Syn! De hylede frygteligt inden de opgav Aanden; bagefter laa de og svulmede op af Gassen, som var inden i dem, og til sidst sprængtes de. Vi forsøgte at hjælpe og forbinde enkelte af de Saarede; men en af dem, som var blevet forbundet, rejste sig halvt op og stak sin Hjælper ihjel med sin Kniv, saa fik han en Geværkolbe i Hovedet, og siden fik vi altid Ordre til at dræbe de Sorte, naar vi fandt dem saarede.

Efter en heftig Kamp maatte vi trække os tilbage i de gamle Stillinger.

Jeg var i Kronprinsens Regiment; men vi saa aldrig noget til ham. Den ledende Befalingsmand var i Regelen en Hauptmann eller en Løjtnant; dem faldt der ogsaa mange af.

Det varede ikke længe, saa vendte Vinden sig, og saa begyndte Franskmændene at bruge Gas. Gasbomberne regnede ned over os, og vi maatte have Gasmaskerne paa; men hvis saa en eller anden troede, at Faren var overstaaet og tog Masken for tidligt af, saa var Rædselen og Lidelsen med det samme over ham, og han var Dødens sikre Bytte. Og det under frygtelige Pinsler. De arme Heste kunde jo ikke tage Gasmasker paa, og frygtelige var de Skrig, de udstødte; Dyrenes Lidelser var for mig noget af det værste at se og opleve, jeg kan endnu se de stakkels Heste galopere af Sted i vild Rædsel med Skum og Fraade ud af Munden, indtil de vrinskende og skrigende styrtede til jorden.

****

SOMME-SLAGET

Ved Somme stod de vældigste Kampe. Allerede først i Juli var der sket Gennembrudsforsøg i stor Stil, og der kæmpedes uafbrudt med uforandret Kraft. Slagene Nord og Syd for Sommefloden var saa vældige og overgik alt, hvad der hidtil var ofret som Indsats af Mennesker og Materiel.

Den 3. September begyndte Franskmændene paany Stormløb Nord for Floden og vedblev at rykke frem lige til den 7. De trængte dybt ind i de tyske Stillinger og længere og længere frem. Den 5. September angreb Franskmændene ogsaa Syd for Somme, og allerede den 9. begyndte de igen paa den nordlige Flodbred og trængte dybere og dybere ind. Kampen varede indtil den 17. Men den 25. September begyndte det vældigste Slag, der endnu var oplevet, og det varede lige til den 16. Oktober.

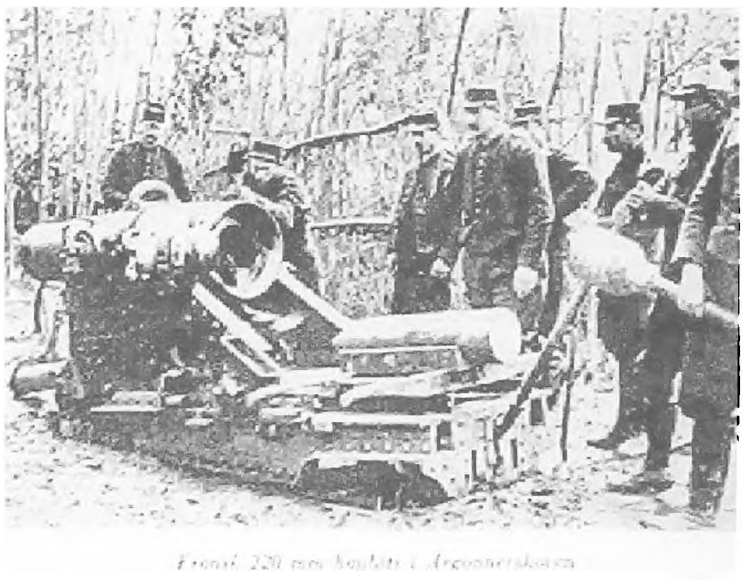

Franskmændene angreb uafbrudt med Kanoner, med Granater, Minekastere og med Gas. I 16 Dage var vi med uafbrudt. Ingen kan gøre sig Begreb om den frygtelige Stank af døde Mennesker og Dyr, og hvad vi led af Sult og Tørst og Træthed i dette Helvede. Undertiden listede vi frem og skar store Stykker Kød ud af de døde Heste. Men Terrænet var meget fladt, og derfor saa meget desto farligere at vove sig ud i. Kampen bølgede frem og tilbage Dag for Dag. Det var det rene Myrderi. Vore Tab var uhyre. Tropperne var udslidte, og Situationen blev mere og mere alvorlig. Soldaterne kunde ikke faa Hvile. Men General Gallwitz havde Nerver af Staal og regnede ikke med Menneskeliv. Samtidig angreb Franskmændene igen ved Verdun; Tyskerne mistede Fort Douamont og maatte ogsaa rømme Fort Vaux, der havde kostet saa meget Blod.

Hele Divisioner blev fuldstændig revet op og sønderlemmede. Og Tropperne var fuldstændig udmattede. Det gik især ud over dem, som skulde forsøge at gaa tilbage og hente Proviant og Vand om Natten; de gik jo fuldstændig uden Dækning og blev skudt ned for et godt Ord, naar Fjenden sendte Lyskugler i Vejret for at oplyse Egnen. Som Katte maatte vi springe fra det ene Granathul til det andet med vore Spande, og mange Gange spildte vi det meste, inden vi naaede gennem Spærreilden, og saa snublede vi over Ligene. Her laa en Arm, der laa et afrevet Ben, her et Hoved med udslukte øjne eller et Legeme med store, gabende Saar. Søvn fik vi ikke, det var der ikke Tale om i de forfærdelige 16 Dage. Det hændte, at jeg faldt i Blund med Ryggen lænet Op mod en Mur, og i Halvsøvne saa jeg det hele for mig igen. Vore Nerver var fuldstændig ødelagte.

Den 14.-16. December blev der igen kæmpet meget haardt foran Verdun. Da fik de tyske Tropper et Banesaar, som de aldrig forvandt. Endelig blev vi trukket tilbage, det vil sige de sørgelige Rester af os, til Meuse ved d'Argonne.

Der saa jeg første Gang de franske Tanks eller Panserbiler. De trængte lige gennem Skoven og brasede Træerne ned, de kørte tværs over Skyttegravene. En af Soldaterne tog i Hast og bandt syv Haandgranater sammen i et Bundt og kastede dem ind under Vognen; det kunde den ikke staa for, den røg i Luften; men saa regnede det ogsaa ned over os med Stumperne og franske Kugler til Tak.

Flyverne fløj spejdende hen over os, og naar de saa os marchere af Sted, kastede de Bomber ned over Kolonnerne. Endelig naaede vi nogenlunde udenfor Skudvidde i den herlige Argonnerskov. Medens vi holdt Rast her, var der en af Soldaterne, en ung, tysk Student, der digtede følgende Linier:

"Argonnerskov, Argonnerskov!
med alle dine Minder.
Ak! her hos Dig en stille Grav
den trætte Kriger finder".

****

JUL I MÜHLHAUSEN

I mange, mange Dage marcherede vi, til vi naaede Mühlhausen i Elsass.

Aah! hvor havde vi lidt i disse Maaneder; altid overkravlede med Utøj uden at kunne skifte Tøj. Og saa Rotterne, disse fede, skabede Ligrotter, der altid kravlede over os, naar vi prøvede paa at sove, der stjal vort sparsomme Brød og stirrede paa os med frække, graadige øjne.

Vi kom forbi en tysk Fangelejr; der laa en Mængde russiske Fanger. En Del af dem var angrebne af Tyfus. Tilstanden i Lejren var over al Beskrivelse frygtelig. Tyfus smitter gennem Lus, saa Sygdommen greb om sig med uhyggelig Voldsomhed, der udartede til en hel Epidemi.

Fangerne blev bevogtede af Politihunde, som ofte bed dem, og de blev paa alle Maader mishandlede og pryglede, slaaet til jorden af de raa Opsynsmænd; enkelte blev endogsaa skudt ned. Maden var ussel og blev naturligvis daarligere og daartigere, efterhaanden som Krigen lagde Landene øde. Nogle Fanger, der var Irlændere, vilde man overtale til at blive preussiske Soldater, og da de vægrede sig derved, blev de endnu daarligere behandlede. Englands Tilslutning til Krigen opirrede ogsaa Tyskerne frygteligt. Saa begyndte den berygtede U-baadskrig, med hvilken Tyskland udæskede hele Verden til Kamp.

Den 7. Maj 1915 blev "Lusitania" torpederet; det var jo en kolossal Dumhed at udæske de andre Nationer i den Grad. Tyskerne forsøgte at dække over deres Udaad ved at paastaa, at Skibet havde haft Ammunition om Bord; men det siger jo sig selv, at det er en Umulighed, at en Passagerdamper skulde have Sprængstoffer om Bord. Der skal en rig Fantasi og en daarlig Samvittighed til at kunne paastaa sligt.

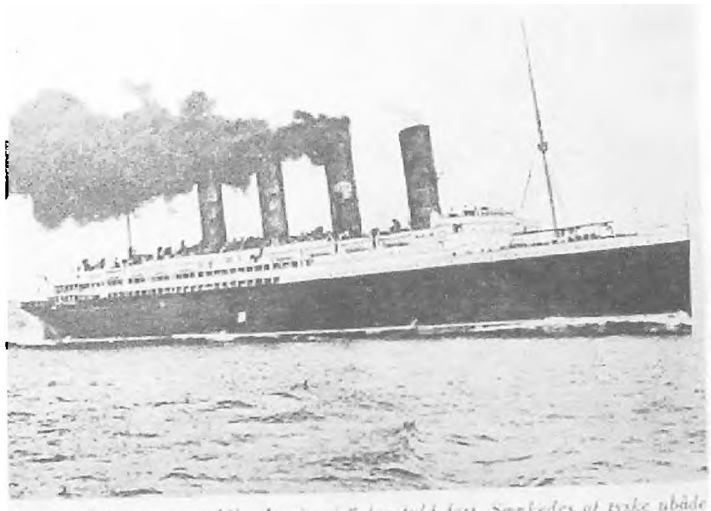

Det engelske passagerskib „Lusitania" for fuld fart. Sænkedes af tyske ubåde 7. maj 1915 ved Island. Der omkom 1198 mennesker, deraf 124 amerikanere. Gav stødet til USA's indtræden i krigen.

Mange Hundrede uskyldige Mænd, Kvinder og Børn gik ned med "Lusitania", og Begivenheden vakte den største Harme hos alle civiliserede Nationer.

Saa blev "Persia" sænket i Middelhavet, og ved den Lejlighed omkom den amerikanske Konsul i Aden.

Den 19. August torpederedes det engelske Skib ‚Arabic". Men Højdepunktet var naaet, da Kanalpassagerskibet "Sussex", der sejlede mellem Folkstone og Dieppe, blev torpederet i Nærheden af den franske Kyst den 24. Marts. Der var 436 Passagerer om Bord, af hvilke 75 var Amerikanere.

Og en frygtelig Haan var det, da der oven i Købet i Tyskland blev præget en stor Medalje til Minde om "Lusitania"s Sænkning. Det var jo et levende Bevis for, at Tyskerne aldeles ikke fortrød deres grusomme Handlinger.

Julen tilbragte vi i Mühlhausen i Kvarter hos en gammel Kone; vi var ni Mand, og vi fik dejlig Mad, Svinefedt fik vi saa meget af, saa vi kunde smøre vore Støvler dermed.

Jeg fik en dejlig Pakke hjemmefra med mange gode Sager.

Mine Forældre kunde næsten sende en Pakke af Sted hver Dag, naar de havde seks Sønner med.

Men min Faders julebrev var temmelig trist, han skrev:

KæreJürgen!

"Trange Tider langsomt skrider". ja, det er i Sandhed Qnde Tider; vi ønsker dig alle en god og nogenlunde rolig jul, og vi ønsker inderligt, at det nye Aar maa bringe os Fred; jeg ved ikke, hvorledes vi skal udholde det et Aar til. Det er længe siden, vi hørte fra dig, maaske er et Brev gaaet tabt. Som jeg skrev for længe siden, blev alle de danske Sønderjyder arresterede og bragt til Sønderborghus. Midt om Natten blev de halede ud af deres Senge, og nogle af dem, vi kender, fik ikke en Gang Tid til at klæde sig paa. Nu er de overført til Sønderborg Slot, da Tyskerne skulde bruge Sønderborghus til Lazaret.

Deres Koner maa nok besøge dem hver Dag, men kun en bestemt ganske kort Tid.

Du kan tro, det er svært for os at vide eder alle ude i Krigens frygtelige Helvede.

Gud styrke dig og give dig Kraft og Mod til at være barmhjertig og god, hvor du end færdes; skyd ikke paa noget Menneske, uden du er dyrt nødt dertil.

Vi bliver gamle i denne Tid af al den Ængstelse og Spænding. Niels er stadig i Flandern; jeg tror ikke, at han nænner at fortælle os, hvor slemt det er for ham, men vi læser jo i Bladene om, hvor haardt det gaar til.

Vilhelm har ligget syg af Malaria, han kan ikke døje den frygtelige Varme i Rumænien. Og saa har jeg en stor Sorg, som næsten er sværere for mig end alt andet; Anna var her i Gaar Aftes grædende og fortvivlet, det er galt fat med hende. Henning maa ufortøvet komme hjem og gifte sig med hende. Jeg har skrevet til hans Officerskommando, men endnu er der ikke kommen Svar. Blot han nu kan faa Orlov; vi har taget Anna hjem til os, hun er roligere i Dag.

Nu mange Hilsener til dig, kære Jürgen, fra
Mor, Anna og din gamle Fader".

Min Broder henvendte sig forgæves til sin Delingskommandør om Orlov. Saa henvendte han sig til Brigadechefen, umuligt. I sin Nød gik min Fader til vor gamle Skolelærer og raadførte sig med ham.

Han sad længe og spekulerede, mens han sendte den ene Røgsky efter den anden ud fra Merskumspiben.

Saa sagde han: "Skriv til Kejser Wilhelm". Det blev naturligvis sagt halvt i Spøg, men som sagt, saa gjort; min Fader gik hjem og satte sig til at affatte en sirlig og ærbødig Skrivelse til selveste Kejseren. Otte Dage efter kom der Ilbud til min Broder, der laa ved den franske Front, at der var tilstaaet ham Orlov i 14 Dage af Kejseren. Officererne skældte ham rædselsfuldt ud, men han var jo ligeglad, bare han kom af Sted, og det gjorde han.

Saa har Kejseren dog alligevel Hjerte for sine Soldater; maaske aner han slet ikke, hvor frygteligt vi har det i Skyttegravene. Maaske er han kun et Redskab i en højere Magts Haand. Den gamle Kone i Mühlhausen vidste ikke alt det gode, hun kunde gøre for os; hun havde selv en Søn ved den russiske Front. Vi laa paa Gulvet i Halm; hun kom slæbende med Dyner til os, men vi var saa snavsede og fulde af Utøj, saa vi ikke vilde tage derimod; alligevel fik hun hele Huset fyldt med Lus.

Om Nætterne gik de tyske Soldater paa Rov og stjal alt, hvad de kunde faa fat paa af Fødevarer og andre Ting, som de kunde have Brug for.

Bag ved Mühlhausen var der som en hel By af Skyttegrave under jorden. De var byggede af Træ med Fjællegulv og elektrisk Lys. Der var rent og lunt. I de Maaneder, vi laa her, mistede vi kun et Par eller tre Mand. Vi var i Reglen 14 Dage i Træk i Skyttegravene, hvor vi stod Vagt og gik Patrulje om Aftenen og Om Natten. Men altid kunde vi høre Kanontordenen rulle i det Fjerne.

Saa var vi 14 Dage til Eksercits, streng Eksercits, men i det hele taget var det jo en nogenlunde rolig Tid for os, og vi trængte i Sandhed ogsaa dertil.

****

AISNE CHAMPAGNE

Da Foraaret kom, maatte vi atter af Sted. Efter otte Dages March kom vi om Aftenen. til Aisne Champagne; der var Slaget allerede i fuld Gang. Den 16. April var Angrebet begyndt under Anførsel af General Nivelle; Flyverne kredsede over Siegfriedstillingen.

Det var Franskmændenes Hensigt at trænge helt ud imod Havet.

Efter i flere Dage at have bombarderet os med Artilleriet, angreb den fjendtlige Hærgruppe ganske tidligt om Morgenen mellem Vailly og Brimont, Nordvest for Reims.

Ved Chemin des Dames brød de gennem flere Steder og tvang Tyskerne tilbage under store Tab. Samtidig begyndte Angrebet i Champagne ved Højderne omkring Moronvillier; der blev en hel Division ødelagt, og vi mistede de vigtige Højder.

Angrebet varede til 5. Maj. Her var de store Tanks i fuld Virksomhed, de kørte lige over vore Skyttegrave og beskød os med Maskingeværerne; men vore Granater kunde de ikke staa for, og mange af dem kom aldrig tilbage.

Det franske Kavalleri rykkede frem; men Rytterne blev mejede ned, og Hestene blev ved at løbe over til Tyskerne; vi fangede en Del af dem. Vor Kompagnichef fik sig en ny Hest ved samme Lejlighed; thi den, han havde, var saa udslidt og saa mager, at den knap kunde bære ham. De Heste, som var blevet saarede, skød vi saa vidt muligt.

Vore Pionerer byggede Broer over Aisnefloden, og saa stormede vi frem; men ak! mange, mange af os segnede og blev paa Valpladsen.

Over Slagmarken kæmpede Flyverne i Luften; de franske Flyvere kunde ikke rigtig klare sig overfor de glimrende tyske Flyvere, der langt bedre forstod at manøvrere med Maskinerne.

Overalt bag Fronten var der Vagttjeneste fra de store, pølseformede Observationsballoner.

En Gang stod vi midt om Natten paa aaben Mark; da kom en engelsk Flyver og udsendte

Fransk flyvemaskine før starten

nogle vidunderlige Lysbomber, og i et Nu var hele Egnen oplyst, som var det midt om Dagen; vi kastede os plat ned *for* at undgaa Spærreilden. Inden vi angreb, bombarderede vort Artilleri de fjendtlige Skyttegrave en hel Time uafbrudt med en frygtelig Ild, men under Stormløbet hændte det ofte, at vore svære Haubitsere skød for kort, og Projektilerne, faldt ned i vore Rækker

Naar vi gik frem, havde hver 4. Mand en Saks til at klippe Pigtraadshegnene over med. Naar vi saa endelig var igennem Pigtraaden, der undertiden strakte sig over 50 Meter paa kryds og tværs, var der igen fladt Terræn, det saakaldte "Ingenmandsland", hvor vi skulde igennem Spærreilden; først saa naaede vi Skyttegravene.

Vi stormede med Haandgranater, medens Artilleriet fortsatte med sit Bombardement 50 Meter længere fremme paa de næste franske Linier.

Gennem Reims rykkede vi atter ud i Stillingerne ved Chemin des Dames i Slutningen af Maj Maaned.

Det var efterhaanden blevet et frygtetigt Terræn med bløde, oprevne Veje; vore Støvler blev helt hvide.af den kalkholdige jord, og vi saa frygtelige ud, efter at det havde regnet stærkt.

Her oplevede vi de heftigste Gasangreb, vi nogensinde havde været ude for.

Det havde været Foraar; i Ruinerne ved Reims voksede der et Væld af herligt duftende Violer, af Crocus og vilde Kalaer; Frugttræerne havde blomstret endnu skønnere end paa Als; nu var det Sommer. Roserne begyndte at blomstre, glødende, røde Roser op ad alle Mure; Roserne

her er skønnere end noget andet Sted i Verden, blot de ikke mindede saa meget om Blod. Tunge, purpurfarvede Roser, duftende Provenceroser, med fine, skælvende Blomsterblade; alle de Roser, som vi har i Bede hjemme, voksede vildt her. Deres Duft bringer med sig en usigelig Længsel efter Fred – Fred over den larmende, forvirrede Jord.

Lige saa vaad som en druknet Mus, maatte jeg tage den første Vagt, da vi omtrent Klokken ti naaede Skyttegravene. Det var bælgmørkt; Forposterne skulde staa i et Hul, som var gravet ned i jorden; men det havde jo regnet, saa Hullet var halvt fyldt med Vand, der naaede mig til op paa Maven. De andre, baade Underofficerer og Soldater, sov som Sten, trætte og udasede som de var; de glemte fuldstændig at løse mig af. Der stod jeg saa i Hullet i 7 Timer, altsaa næsten hele Natten. Det kan nok være, jeg var vred og gav ondt af mig, da jeg omsider kom ind, og Støvlerne maatte skæres af mine opsvulmede Ben; og saa blev jeg fri for Vagt foreløbig i to Dage.

Jeg sov hele Dagen og Natten med; men da jeg vaagnede, kunde jeg næsten ikke røre Benene. Saa kom jeg jo under Lægebehandling i nogle Dage; Sergenten tiggede og bad mig om ikke at melde ham og Kammeraterne, og det gjorde jeg naturligvis heller ikke. Heldigvis og mærkeligt nok blev jeg ikke syg efter den frygtelige Nat.

Atter fik vi nogen Ro; den franske Offensiv ved Aisne og Champagne havde kostet meget Blod. Skønt Franskmændene mente, at Sejren var paa deres Side, var der dog ikke noget at prale af, dertil havde Tabene været alt for store og smertelige. Soldaterne var misfornøjede og utaalmodige. General Nivelle maatte trække sig tilbage og blev erstattet af Sejrherren ved Verdun: General Pétain.

Den 7. Juni angreb Englænderne med enorme Minesprængninger ved Wytschaete, hvor vor Front dannede en Bue; senere ved Arras, men det var kun for at aflede Opmærksomheden fra det store Slag, de længe havde planlagt ved Ypres.

Saa slæber vi os atter af Sted paa de støvede Landeveje, forbi frugtbare, bugnende Kornmarker, hvor Valmuer og Kornblomster staar mellem de grønne Aks, ligesom i Danmark. Og hvor brogede Sommerfugle svæver gennem den milde Sommerluft.

Langt borte i Horisonten ses en Skov, det friske, grønne Løv glitrer i Solskinnet, og enkelte Fugle pipper og kvidrer i de blomstrende Tjørne.

Naar vi hviler, plages vi ubeskriveligt af Lusene, de kravler og stikker overalt paa vore Varme og svedige Kroppe.

Vi kommer til en lille Flod eller Kanal, saa kaster vi Tøjet og styrter os ud i Vandet, som flyder af Sted med Lig og Ligstumper. Fiskene er fede og velnærede af det meget Menneskekød og dovne, saa vi næsten kan fange dem med Hænderne; vi steger nogle af dem, men de smager ikke rigtigt; vi føler os næsten som Menneskeædere. Med Solen bagende paa vore

nøgne Rygge søger vi at rense Tøjet for vore smaa Plageaander men det er haabløst Arbejde, skønt vi fanger en Masse, er vi næste Dag myldrende fulde igen.

Hvorfor skal vi Mennesker lide saa meget? Som Muldvarpe, blinde, stakkels Muldvarpe, lever vi i Skyttegravenes mørke Gange og glemmer vel snart helt at glæde os over al jordens Skønhed og Ynde. Sløve og dødsenstrætte sover vi det meste af Dagen, naar vi ikke har Vagt eller Patrulje. Og Granat efter Granat hviner gennem Luften og slaar ned i den blinkende Flod, saa Vandet rejser sig i en straalende og skummende Søjle.

Gud fortrød en Gang, at han havde skabt Menneskene. Mon han ikke angrer det nu mere end nogensinde?

Mon han ikke sørger og græder over disse underlige Væsener, der hader og myrder hinanden?

****

PAASKE

.Det var i Marts Maaned 1918, at den første af de store Granater faldt ned i Paris. Allerede i Januar var Byen blevet heftigt bombarderet af Flyvemaskiner. Paa en Nat blev der kastet 144 Bomber ned over Byen. Sadanne Bomber havde en Vægt af over 300 kg. En af de første Uhyrer fra disse vældige Kanoner, som stod ved Laon, faldt ned i Paris tæt ved en Banegaard, hvor der var mange Hundrede Mennesker samlede. Gaden blev fuldstændig revet op, jord og Sten slyngedes gennem Luften, og alle Ruder i de omkringliggende Gader sprængtes. Adskillige Mennesker blev dræbt og endnu flere blev saarede. Gader og Huse stod i en Støvsky.

.Folk kunde ikke begribe, hvad der gik for sig; det var som selve Dommedag var begyndt, og alle blev grebne af Rædsel.

Tyske flyvere over Paris

Saa kom den næste Bombe fra disse overnaturlige Kanoner. Atter blev Gaden ødetagt, Hestene dræbtes foran Vognene, og mange Mennesker blev ramt. Al Trafik maatte standse; efterhaanden blev flere Hundrede Mennesker dræbt

Saa kom Paasken, og med den en endnu større Katastrofe: Langfredag den 29. Marts var Kirken St. Gervais lige midt inde i Paris fuld af knælende og bedende Mennesker. Da hørtes et frygteligt Brag. Kirkens Loft aabnede sig, og ned styrtede Granaten, fulgt af store Stykker af Taget; de mægtige Stenblokke og den glødende, eksploderede Granat faldt paa de bedende Mennesker, og snart var af alt et vildt Virvar. Søjlerne og Murene væltede, og Blodet flød over Gulv og Stole, mens de Saarede jamrede højt.

Over Hundrede Mennesker blev dræbt, og lige saa mange blev saarede.

Jeg saa en af disse frygtelige Kanoner. I Løbet af faa Minutter, nej Sekunder, var dens Projektil mange Mil oppe i Luften, og det naaede helt op i det lufttomme Rum over jordens Atmosfære, hvad der forøgede dets Hastighed i svimlende Grad. Denne Kanon stod ved Crepy, ca. 120 Kilometer fra Paris. Den stod saa langt borte, at Tyskerne selv ikke kunde ane, hvor de ramte; først flere Dage efter kunde de faa Beretning derom. Men Kanonen blev meget hurtigt opslidt; efter at have fyret ca. 50 Skud med den, var den fuldstændig ubrugelig.

Paris blev ramt over Hundrede Gange af disse djævelske Tingester, der paa nogle faa Minutter fløj mange Mil gennem Luften; og tilligemed Flyverne anrettede de stor Skade paa den smukke By. I Løbet af 14 Dage bombarderede Tyskerne Byen elleve Gange og dræbte Mænd, Kvinder og Børn. Intet Under, at Ængstelsen og Uroen var paa sit højeste Punkt, og over en Million Mennesker flygtede i største Hast.

Men Franskmændene var heller ikke ledige. Den franske Artilleristilling ved Mont nótre Dame fik Ordre til at rykke frem til Vailly og derfra beskyde de tyske Stillinger. Den ene af de store Kanoner blev sprængt, hele Mandskabet røg i Luften, og Tyskerne maatte trække sig tilbage.

Samtidig med disse Begivenheder i Paris, indlededes Verdenshistoriens største Begivenheder paa den vestlige Krigsskueplads, og Skæbnen syntes at begunstige de tyske Hære i en forfærdende Grad. Allerede i November Maaned 1917 var det store Angreb paa Entente-Hærene i Frankrig besluttet. Og da Underhandlingerne med Rusland i Brest-Litowsk var heldigt afsluttede med Bestemmelserne om Vaabenstilstand paa den østlige ront, kunde Tyskerne fremdeles bringe Masser af Forstærkninger til Frankrig.

Men U-Baadskrigen havde i den Grad udæsket Amerikanerne, saa de nu ogsaa traadte frem som Tysklands Fjender, og saaledes var Spændingen snart paa Højdepunktet overalt paa jorden. Det store engelske Passagerskib "Falaba", der gik mellem Liverpool og Sydamerika, var blevet sænket med en Torpedo. 111 Mennesker gik ned med det. Det var en af Krigens frygteligste Forbrydelser, men Begivenheden med "Lusitania" satte dog Rekord i Grusomhed og Hensynsløshed; Skibet havde. foruden sin Besætning 1250 Passagerer. Midt om Dagen, mens Solen skinnede paa det stille og rolige Hav, blev Skibet torpederet og sank i Løbet af tyve Minutter udenfor den irske Kyst. 1134 Mennesker forsvandt i Dybet. Blandt dem var en Mængde amerikanske Borgere, saa det var ikke underligt, at Amerika rejste sig i Harme og dybeste Afsky for denne uhyre Voldsgerning. Denne Forbrydelse blev ikke straffet; derimod blev en ung Sygeplejerske, Edith Cavell, i Belgien, som med den største Omhu og Kærlighed havde plejet ogsaa de tyske, saarede Soldater, fængslet og dømt til Døden, fordi hun havde hjulpet nogle af sine saarede Venner til at komme over til England.

Edith Cavell var en engelsk Præstedatter, som havde ofret sig helt og holdent for sin store Gerning, der jo ikke blev mindre, da Krigen brød ud. Hun blev kaldt til Belgien for at oprette en Skole til Uddannelse af Sygeplejersker i Bryssel. Nogle Aar efter kom Krigen, og Edith Cavell arbejdede utrætteligt paa at mildne dens Rædsel og Gru paa alle Maader. Men da hun ikke kunde svigte sine Landsmænd i deres Nød i det fremmede Land, blev hun en Aften fængslet af Tyskerne og anbragt i Militærfængslet i St. Gilles.

Den engelske Udenrigsminister, Sir Edward Grey, gjorde alt, hvad han kunde for at komme hende til Hjælp, og den amerikanske Legation i Bryssel bistod ham paa alle Maader. Ikke desto mindre blev Edith Cavell dømt til Døden efter at have siddet fængslet i over to Maaneder. I al denne Tid blev der grusomt nægtet hende Tilladelse til at se eller tale med nogen med Undtagelse af de tyske Præster.

Edith Cavell nægtede slet ikke, at hun havde søgt at unddrage sine unge Venner det tyske Voldsherredømme, eller at hun havde forsynet dem med Rejsepenge; hun stod jo øjensynlig i en højere og barmhjertigere Herres Tjeneste end Kejserens. Den Omhu og Kærlighed, som Edith Cavell havde vist overfor de saarede, tyske Soldater, skulde man tro var tilstrækkeligt til at benaade hende; men de tyske Bødler kendte ikke Ordet Barmhjertighed. Opbragt af hele sin Sjæl udtalte Sir Edward Grey, at denne Forbrydelse vilde blive modtaget med Forfærdelse og Afsky i hele den civiliserede Verden.

Fra nu af blev Englands og Amerikas Kamp mod Tyskland betragtet som et Korstog mod Hedninger og Barbarer.

Der blev indgivet Ansøgning om Benaadning, men den blev afslaaet. Først den sidste Aften, nogle Timer efter, at Krigsretten havde dømt, at hun skulde skydes samme Nat Klokken to, fik den engelske Præst i Bryssel, Mr. Gahan, Lov til at besøge Miss Cavell i Fængslet. Han fandt hende rolig og fattet, og hun udtalte, at hun med Glæde gav Livet for sit Land. Modig og smilende traadte hun hen foran Bødlerne, som skulde foretage Eksekutionen; men de Soldater, som maatte fuldbyrde deres tunge Pligt, glemte aldrig den ranke og tapre Heltinde.
Og Verden vil heller aldrig glemme hende.

****

DET STORE GENNEMBRUD

Den 3. Marts sluttede Rusland Fred med Tyskland; samtidig rullede det ene lange Tog efter det andet med Tropper fra Rusland, Italien, Rumænien, Galizien og Bukovina til den vestlige Krigsskueplads.
Endogsaa Kirkeklokkerne blev tagne ned og smeltede om til Ammunition. Min gamle Fader skrev, at hjemme paa Als forsvarede Klokkeren, som var en vældig Kraftkarl, sine Kirkeklokker med Næb og Kløer; ingen fik Lov at røre dem. Naar Soldaterne kom og forlangte dem, smed han dem ud i en Haandevending; og virkelig, han reddede sine elskede Klokker. Havde der bare været mange saadanne modige og uforfærdede Mænd!

Maaneder igennem var i største Hemmelighed store Masser af Batterier og Ammunition samt Tropper blevet samlet til Angreb. Vanskelighederne havde været uhyre i det hullede Terræn. Aldrig var saadan en Krig oplevet før.
Angrebet begyndte den 21. Marts ganske tidligt om Morgenen mellem Croisselle og La Fére og strakte sig paa begge Sider ud mellem St. Quentin og Arras. Det var her, den engelske Hær hovedsagelig stod. I to Timer dundrede Artilleriet over de fjendtlige Batterier og Skyttegrave; ingen Mennesker kan tænke sig en saa frygtelig Ildkamp. 20-30 Batterier, altsaa 100 Stk. Skyts pr. km af Angrebsfronten, det var en saa uhyre Indsats, saa det aldrig før var oplevet i nogen Krig. Luften genlød uafbrudt af den rullende Kanontorden. I den første Uge faldt her alene en halv Million unge Soldater; de blev simpelthen mejede ned; Blomsten af Englands Ungdom faldt her som Martyrer for deres Land og dettes Sag.
Artilleriilden blev ledsaget af uhyre Mængder Gas, som skulde hindre et fjendtligt Modangreb; thi to Mand fra et Minekasterkompagni var den 18. Marts løbet over og havde røbet, at der forestod et Angreb. Dette fik vi at vide af Dokumenter, som vi fandt i det fjendtlige Generalstabskvarter. Vi, som jo vidste Besked, havde gaaet i en vældig Spænding, som nu endelig blev udløst paa den 70 km lange Angrebsfront. Til at begynde med, maatte vi krybe paa alle fire; en Kugle ramte min Staalhjelm i Panden, prellede af og ramte min Sidekammerat, der blev dræbt paa Stedet; saa kravlede jeg videre med Hovedet dukket saa

dybt ned som muligt. Kuglerne sang om Ørerne paa os. Det var to Englændere, som sad i et Hul i jorden og lod deres Maskingeværkugler regne ned over os; men vi krøb frem, og en Soldat kastede en Haandgranat ned i Hullet til dem og erobrede deres Maskingevær. Et Maskingevær kan skyde 1000 Kugler ud i et Minut; det var bare at trykke paa en Knap, saa gik det løs. Geværløbene laa i Vand, som efterhaanden blev kogende og maatte fornyes.
Nu kunde vi gaa oprejst og naaede Pigtraadshegnet; men vi havde Sakse med og maatte klippe os igennem. Pigtraadsbarrikaden var over 50 Meter bred, hvor den ikke var sønderskudt af Granaterne.

En stakkels Englænder var blevet forsinket og blev taget til Fange. Vor Hauptmann stod med Revolveren og pegede paa ham, enten Døden eller angive, hvilken Retning hans Kammerater var flygtede; han pegede, og saa forfulgte vi dem, og alle Kanonerne blev ladt i Stikken.

Vi, som var i de forreste Rækker, styrtede ned i Skyttegravene. Det var et helt Eldorado for os; thi Englænderne havde i største Hast forladt dem. Vi fandt hele Oplag af Skjorter, Uldundertøj, Strømper og Levnedsmidler, Chokolade og Cigaretter, og det strammede os vældigt op at faa noget ordentlig Mad; det havde vi jo ikke set i mange Herrens Tider, og at faa rent og varmt Tøj paa; men Officererne var meget misfornøjede over, at vi sinkede os dermed. Saa gik vi atter frem, forfulgte Fjenden og skød dem i Ryggen. Der faldt en Mængde af dem; vi kom til en stor Hvedemark, hvor Kornet stod højt, der var en Smule Dækning; der laa mange, baade Franskmænd og Englændere, baade Døde og haardt Saarede, paa nogle var Benene skudt af, andre var saarede i Bryst og Skuldre, de raabte paa os og bad om Hjælp, og vi standsede og forbandt mange af dem saa godt, vi kunde; men det var jo kun saa lidt, vi kunde udrette i al denne Lidelse.

Jorden drak Blod og atter Blod. Overalt stønnede fortrukne Ansigter, Skrig og Banden, hvor Soldaterne trængte frem. Pludselig lød et forfærdeligt Brag, som var Dommedag ved at bryde frem; det var det engelske Ammunitionsdepot, der sprang i Luften. Jeg antager, at Englænderne selv havde gjort det, for at det ikke skulde falde i Tyskernes Hænder. Et Held var det, at vi ikke var nærmere, saa var hele Kompagniet røget i Luften med det samme.
Næste Dag rykkede vi frem igen. Allerede den 25. Marts havde vi erobret Nesle og Montdidier.

Ententen angreb os ved Albert og Amiens, men uden Resultat. Aldrig havde Verden set saa stort et Slag, Bølger og atter Bølger af Tyskere væltede ind over Englænderne og Franskmændene; Soldaterne gik paa med Haandgranater og savtakkede Bajonetter, og Englænderne ydede rasende Modstand. '
Vi tog i Løbet af faa Dage over 90.000 usaarede Fanger og over 1000 Stk. Kanoner. Antallet af Saarede og Døde var umaadeligt. Over de kæmpende Hære kæmpede Flyverne i Luften.

I Løbet af ti Dage erobrede vi 800 Kvadratkilometer Landomraade. Her forblødte Landets bedste Ungdom i denne frygtelige Krig.

Pigtraadshegnene dækker Jorden i Stedet for de frodige Marker og Vingaarde. Træerne er afsvedne og forvredne eller forkullede, alt ligger i et rødt, leret pløre, som klæber sig *fast* til Støvlerne. En Mængde Baraklejre faldt i vore Hænder, med Depoter af Levnedsmidler, vældige Beholdninger af Cigarer og Cigaretter; vi styrtede os over dem, og jeg fik fat i en Kasse med 100 Cigaretter. Saa jeg havde nok at ryge i lang Tid.

Fra Depotet gik en Hulvej, hvori der var underjordiske Tøjdepoter. Jo, det var herlige Dage for de graadige Soldater. De engelske Løbegrave var stærkt og vel indrettede, afstivede med Brædder og udstoppede med Sandsække. Hist og her laa Ligene af Skotter og Englændere, og ved begge Sider store Stabler af Ammunition. Hist og her stod forladte og gennemhullede Tanks, hvis døde Besætning snart kun vilde være Skeletter.

Vi erobrede Masser af Korn, Staaltraads- og Kobberdepoter. De tyske Flyvere udmærkede sig ogsaa ved deres store Dristighed; en af dem, den berømte von Richtofen, udmærkede sig ved sine dristige Recognosceringsflyvninger. Han alene skød omtrent 70 fjendtlige Flyvere ned.

I Frankrig herskede den største Uro og Ængstelse; General Foch blev udnævnt til Ententens Geralissimus. Hele Verden lyttede med overordentlig Ængstelse og Spænding til Begivenhederne paa denne frygtelige Krigsskueplads, Hvor saa de ud, de stakkels, franske Byer; tilbage af dem var kun en Hob af Grus og Kalk og Sten.

Den skønne By Péronne var helt ødelagt; ikke et eneste Hus havde Granaterne skaanet, og den endnu skønnere St. Quentin, Picardiets smukkeste By, blev bombarderet af Englænderne; der kæmpedes endogsaa i Gaderne, og Befolkningen maatte skyndsomst flygte.

St.Quentin

Den herlige Domkirke blev ødelagt. Den kan aldrig mere genopbygges; det var en Gang en venlig og smilende By - nu er den kun en Ruin.

Barbarerne trænger frem, Barbarerne ødelægger; Grønsværet svides bort af den giftige Gas, jorden bliver gennempløjet af Granater. Markerne flyder med Blod. Vandet siver i de lerede Løbegrave. Det hele Land forvandles til en mægtig Gravhøj over den europæiske Civilisation.

Overalt ligger nedskudte Flyvemaskiner i indfiltrede Masser; Lig og atter Lig, sørgelige Rester af unge, glade, kraftige Mennesker. Blod og atter Blod, levret, raaddent Blod, som stinker saa forfærdeligt, saa det næsten ikke er til at aande. Sodoma og Gomorrha var intet i Sammenligning med denne Valplads; intet Under, om man blev forvandlet til Sten af at stirre derpaa. Dag efter dag ligger Ligene der endnu. Hvem formaar at begrave en halv Million Soldater? Regnen siver ned over dem, de pustes op som døde Rotter og bliver sorte og ukendelige i Ansigterne. Kødet raadner af Benene; mange Steder stikker splintrede Benpiber frem af de knuste Arme og Ben.

Ak! Ingen kan kende Eder mere; ingen Moder og Hustru trykke Eder til sit Hjerte; med Rædsel og Afsky vil hun vende sig bort fra det elskede Aasyn.

Det er, som en Haand lægger sig om min Strube; *jeg* er lige ved at kvæles; det er ikke til at udholde med alle disse Menneskeøjne, som stirrer imod en. Men langt, langt oppe i den blaa Luft, højt oppe over Taagen, hæver en enlig Lærke sin jublende Røst og synger Foraaret ind over det ødelagte Land!

****

DEN FLYVENDE DIVISION .

Vi rykkede stadig frem Chateau- Thierry blev erobret, og vi fik Ordre til at tilbageerobre Chemin des Dames. Vi kom til et Hegn, hvor vi gjorde Holdt; jeg var et Stykke i Forvejen med *to* Mand og et Maskingevær og Ammunition. Der laa vi en Timestid bag ved en Vold, da jeg pludselig saa en Skikkelse komme nærmere og nærmere. Vi forstod ikke straks, hvad det var, men kunde til sidst se, at det var et Menneske, som kom løbende; men nu raabte de bagfra, at det var de sorte Tropper, der vilde angribe; vi skulde passe paa. Og nu myldrede de frem overalt. Hvis de naaede os, vilde de slagte os allesammen; vi lod dem komme nærmere, saa stillede vi Maskingeværet i Stilling; de anede slet ikke, at vi var saa nær. De andre Maskingeværstillinger rykkede ogsaa frem, og samtidig blev der givet Ild. De blev mejede ned som Korn paa en Mark; Arme, Ben og Hoveder fløj til alle Sider, og der lød de frygteligste, vilde Hyl hen over Valpladsen. Alligevel prøvede de bagved fremstormende Rækker at komme de andre til Hjælp, men ogsaa disse blev mejede ned af Maskingeværerne. Det var den rædselsfuldeste Slagtning af de sorte Stakler, som slet ikke hørte hjemme i vort køligere Land. Endelig trak de sig tilbage; men vi vidste, at naar Franskmændene sendte Kolonisoldaterne frem, var det Tegn paa, at deres egne Tropper va.r udmattede.

Vi pustede lidt; saa hørtes en Summen i Luften, og over vore Hoveder fløj 3 engelske Flyvemaskiner. Den første af Maskinerne blev skudt ned, de andre vendte om og forsvandt snart for vore spejdende Blikke.

Foran os laa den engelske Flyver knust, badet i sit Blod. Endelig fik vi nogen Afløsning og kom tilbage bag Fronten. Vi kom igennem en lille fransk By; der var vi paa Hønsejagt om Aftenen. Vi søgte ogsaa Husene igennem, et Sted hørte vi pludselig et hjemligt: "Øf, øf", det var en stor Gris, som vi naturligvis fangede og slagtede og beredte et herligt Festmaaltid af.

En anden Dag kom vi ind til en Bonde, som havde en Fedekalv; vi tilbød at købe den, men Manden vilde ikke af med sin Kalv, saa truede Kommandoen med at skyde ham, hvis han ikke udleverede sin Kalv, og saa maatte den stakkels Mand dog af med den.

Kun den ene Nat var vi i Byen; vi laa i Husene, hvor vi kunde finde Plads, men midt om Natten maatte vi op, da Byen blev beskudt. Jeg gik udenfor og stillede mig med Ryggen op til en Mur, men saa udaset var jeg, at jeg faldt i Søvn i den Stilling. Næste Morgen, da jeg vaagnede, laa jeg ved Muren endnu. Vi rykkede tilbage til en Skyttegrav, hvor Franskmændene laa i den ene Ende af Skyttegraven, Tyskerne i den anden Ende; der var kun en stor Barrikade af Sandsække imellem os. Om Aftenen fik vi Ordre til, at vi skulde overrumple Franskmændene; en Løjtnant skulde lede Angrebet. Vi skulde *først* over Ingenmandsland for at angribe dem; da vi var kommet nær ved, gik vi i Række, der gik en Mand nærmest Løjtnanten, derefter kom jeg og saa de andre. Saa blev vi stillede op med 5 Skridts Afstand imellem os. Jeg fik Ordre til at gaa nærmest Franskmændene pludselig opdagede de os og oplyste hele Egnen med Lyskugler, og dernæst begyndte en Regn af Maskingeværkugler ned over os; men hvor heldig var jeg ikke, lige hvor jeg stod, opdagede jeg i Lysskæret et stort Granathul, og foran det laa en mægtig Egestamme, der smuttede jeg ned. Min Sidemand blev skudt, medens de andre skyndsomst retirerede tilbage til Skyttegraven. Selv tabte jeg min Bøsse i Skyndingen. .

I dette Hul maatte jeg ligge den Nat, hele næste Nat og en hel Nat til. Franskmændene skød uafbrudt, saa Egestammen rystede, og tæt ved laa Lig af Mennesker og Heste, saa der var en frygtelig, forpestet Stank. Det var en skrækkelig Situation; jeg var saa sulten og nær ved at vansmægte af Tørst; men hvorledes skulde jeg komme bort? Kammeraterne troede uden Tvivl forlængst, at jeg var skudt; ingen søgte efter mig. Min Bøsse, som laa ved Randen af Hullet, blev skudt fuldstændig i Splinter; heldigvis brugte de ikke Haandgranater, saa havde jeg været færdig med det samme.

Men her sad jeg som et Dyr i en Fælde. Pludselig, den tredie Morgen, jeg vilde næppe tro mine egne øjne, saa jeg Franskmændene springe ud af Skyttegraven og fare hen imod mig: jeg troede, at de vilde angribe mig og tage mig til Fange, saa jeg skød to af dem med min Revolver. Flere Gange havde jeg været fristet til selv at overgive mig, men de havde skudt uafbrudt, saa det havde ikke en Gang været muligt for mig at naa at række Hænderne i Vejret. Nu opdagede jeg imidlertid, hvad der var Aarsagen til Franskmændenes Panik og Flugt, Tyskerne angreb dem med Flammekastere, og der var intet, de frygtede mere. Med disse djævelske Sprøjter med brændende, ætsende Vædske, var Tyskerne trængt igennem Barrikaden med Sandsækkene. At blive ramt af en Flammekaster i øjnene, var det samme som at blive total blind, saa det var ikke underligt, at Franskmændene forsøgte at flygte, men Tyskerne forfulgte dem, og i Fortvivlelse maatte de overgive sig.
Midt i al denne Hurlumhej forlod jeg mit Hul og min af mange Hundrede Kugler beslaaede Træstamme, som havde beskyttet mig saa godt. Saa hurtigt som muligt kravlede jeg tilbage til Skyttegraven; men mit Kompagni var der ikke, det var kommanderet tilbage til Fronten igen, saa der laa et andet Kompagni. Jeg søgte allerførst Køkkenet, hvor jeg fik mig et forsvarligt Maaltid og en Masse at drikke. Da jeg atter kom tilsyne paa Skuepladsen, blev jeg udnævnt til "Gefreiter", det vil sige Underkorporal; men det var aldeles ikke nogen Fordel, ganske vist fik vi dobbelt saa høj Lønning, men vi skulde jo altid gaa frem i forreste Linie. Det var den allermest udsatte Post.

Mine Kammerater blev højlig overraskede over at se mig igen; de troede, at jeg forlængst var død. Der var i samme Regiment en anden Sønderjyde, som pudsigt nok havde akkurat samme Navn som jeg, og begge var vi fra Als. Vi havde sluttet os sammen og besøgte hinanden, saa ofte det lod sig gøre; men da jeg kom tilbage fra min Rædselsnat i Hullet, var han faldet. Det var en stor Sorg for mig; jeg savnede ham meget - vi var jo begge Sønderjyder og noget for os selv.

Stor var jo ogsaa Bestyrtelsen, da de derhjemme i Aviserne saa mit Navn blandt de Faldne, og stor var Glæden, da de snart efter fik Brev fra mig, at jeg var hel og holden endnu.

****

MONTDIDIER 0G NOYON

Stillingen ved Vestfronten blev mere og mere kritisk for Ententen. Vilde Paris falde? Og hvad vilde der saa ske? Den 9. juni begyndte Angrebene igen mellem Montdidier og Noyon; vi trængte igennem hele det fjendtlige Stillingssystem lige til Aronde. Det var et herligt og frugtbart Land, som blev til rig Nytte for os; men nu stod der foruden Franskmændene og Englænderne 20 Divisioner amerikanske Tropper, saa Situationen blev mere og mere vanskelig. Franskmændene forsøgte at storme, men vi holdt Stillingen. Saa kom vi til Noyon paa Afløsning; vi laa paa en stor Gaard og holdt Skydeøvelser, men en Dag, vi havde været ude paa en Marchtur og kom tilbage, saa vi, at Gaarden stod i lys Lue. En Granat var faldet ned og havde antændt den. Franskmændene havde nemlig opdaget, at der laa Militær. Vi naaede dog at redde vore sager.

I Oise-Aisne Kanalen var der en Mængde dejlige Fisk; vi kastede Haandgranater i Vandet, saa de blev dræbt og kom op til Overfladen, saa vi kunde tage dem med Hænderne. De smagte herligt. Hvor var her smukt, nu Frugttræerne blomstrede; det var jo atter Foraar. Æble-, Blomme- og Kirsebærtræerne stod i fuldt Flor. De smaa, nydelige, franske Kvinder kom ud af deres Huse, der var byggede af Kampesten med Skifertag, saa gik de med trippende Skridt ned til Kanalen, hvor de vaskede deres Tøj. Violer og mange andre vilde Blomster tittede frem i

det nye, grønne Græs. Egetræerne begyndte at grønnes; da vaagnede Længslen efter at vandre over Pløjemarken derhjemme bagved de dampende Heste for Ploven, og de hvide Maager og Terner flagrende omkring ens Hoved. Her var et herligt Klima; jeg følte mig, trods alle Lidelser, saa sund og stærk i den milde, gode Luft - naar blot der ingen Krig havde været. Snart vilde Kornet bølge paa Markerne, og gule og hvide Margueriter nikke ved Vejkanten mellem det fine, yndefulde Straa - medens de røde Valmuer vil blomstre paa alle de utallige Grave med de hvide Trækaars paa "Ærens"Mark".

Vi kom igennem en Skov, der endnu var temmelig uberørt.

Der var godt at være, der var vi i Skjul for alle Fjender. Der var baade Bøge-, Ege- og Fyrretræer. Vi aandede frit i den herlige Skovduft, der var et Øjebliks Fred midt i al Rædslen og Elendigheden; og Fred var det, vi alle længtes saa inderligt efter. Et Par Dage laa vi her i Skoven;; i den var dybe Huler helt ind under Træerne, som de andre havde gravet, jeg ved, ikke hvem. Der var skyggefuldt og stille; hvem der kunde have blevet der. Men atter maatte vi frem; udenfor Skoven laa Skyttegravene. Næppe var vi komne til Udkanten, saa saa vi en stor, tysk Flyvemaskine, der fløj i rasende Fart; men da den kom nærmere, saa vi pludselig, at der var Ild i den. Føreren stod helt ude paa Maskinens Hale, medens den nu langsommere nærmede sig Jorden. Motoren arbejdede endnu. Aandeløse af Spænding stirrede vi efter den. Da slog pludselig Flammerne højt i Vejret under Førersædet, og med et susende Brag styrtede Maskinen til Jorden. Føreren blev fuldstændig knust.

Det havde været frygtelige og spændende Øjeblikke. Ak! Krigen var langt fra forbi endnu. General Ludendorff mistede begge sine Sønner paa denne grufulde Maade. I 4 Aar stod han uforfærdet og ubøjelig i Spidsen for den tyske Hær; men Utak er Verdens Løn, hans kloge, skarpe Feltherredygtighed blev belønnet med, at han fik sin Afsked.

Franskmændene blev ved med at skyde paa den nedstyrtede Flyvemaskine, de var nemlig klar over, at Soldaterne vilde strømme til, saa det var ikke muligt for os at komme i Nærheden af den brændende og knuste Maskine. Først da det blev mørkt, vovede vi at nærme os Stedet; men da var alt jo forbi.

Om Natten, da vi laa i Skyttegravene, saa vi pludselig en sort Skygge, der bevægede sig over Slagmarken mellem de franske og tyske Linier. Vi sendte hurtigt en Raket op og opdagede saa, at det var en Ordonnanshund, som havde forvildet sig med et Budskab til den franske Generalstab. Vor Hundepasser, som var særlig uddannet til dette Arbejde, fik den lokket til sig og bragte den til Hovedkvarteret. Jeg fik aldrig at vide, hvilken Meddelelse den havde haft med i sit Halsbaand. Ogsaa Brevduer havde vi med overalt med en særlig Mand til at bevogte dem. Mangen vigtig Efterretning blev sendt med saadan en Due, som hurtigt og uforknyt svang sig op over Ildlinien; det var yderst sjældent, at det lykkedes at skyde dem.

Næste Morgen marcherede vi videre og kom igennem en stor Gaard. Der faldt enkelte Skud. Vi gjorde Holdt og laa og saa ud over et Bakkedrag, der endte med et lille Krat; der saa jeg, at Franskmændene løb ind. Min Kompagnifører, som laa ved Siden af mig, havde desværre ogsaa set det, han kom farende hen til mig og sagde i en rasende Tone: "Hvorfor skød De ikke?" Og saa bandede han og skældte, saa han var helt blaa i Ansigtet af Arrigskab. Selv havde han kun en Revolver. Men det havde været mig umuligt at skyde paa de flygtende Mennesker - jeg var jo ikke Soldat med Liv og Sjæl. Vi rykkede fremad igen og kom igennem en lille By; den var lige blevet heftigt beskudt af de tyske Kanoner, og rundt om i Gaderne laa Ligene af de faldne Soldater. De Saarede havde de naaet at faa med sig.

Saa lavede vi Skyttegrave; ved Mørkets Frembrud blev vi stillede Mand ved Mand, og i Løbet af et Øjeblik gravede vi os ned. Vor Løjtnant og Underofficer og et Par Mand blev sendt ud paa Patrulje om Natten; men pludselig traf de en fjendtlig Patrulje, der angreb dem med Jagtgeværer; de skulde have udspioneret, hvor Fjenden laa. Vor Løjtnant og den ene Mand blev dræbt, og Underofficeren og den anden Mand fik sig en Ladning Hagl i Kroppen. Det var forbudt at bruge Hagl og Jagtgevær i Krigstid, men det skete altsaa alligevel. Der er nemlig i Mørke større Chance for at ramme, naar man skyder med Hagl, -men ridderligt var det ikke.

Næste Aften var det min og tre andre Mands Tur at gaa Patrulje; vi var ikke ret stolte af det efter den foregaaende Nats Begivenhed. Der var imidlertid noget dejlig højt Græs; da vi kom

et Stykke bort, lagde vi os ganske roligt ned i det; men vi opdagede til vor Forfærdelse, at vi ikke var længere borte fra Franskmændene, end at vi kunde høre dem tale og nyse og hoste; de maatte være forkølede.

Det var en frygtelig Spænding at ligge i; hver Gang der kom en Lysbombe, var vi dødsens angst for at blive opdagede. Eller for at den franske Patrulje skulde falde over os.

Vi havde faaet Ordre fra Generalstaben, at vi skulde fange en Franskmand og bringe ham død eller levende, for at de kunde se, hvilken Afdeling, der laa overfor. Vi skulde fange en Forpost! Jeg knugede min Revolver i Haanden, parat til Selvforsvar. Det var let nok for Generalstaben at give Ordre. Vi hørte den franske Patrulje passere os i Mørket. Vi turde næppe trække Vejret. Et Par Timer laa vi saaledes; men ingen af os havde Lyst til at myrde den franske Forpost. I saadanne Tilfælde gjaldt det jo om, at Kammeratskabet var godt. Da saa Tiden var forløbet, begyndte vi med yderste Forsigtighed at kravle tilbage. Nu var der den Fare, at vi ikke i Mørket kravlede i den forkerte Retning; thi kom vi ikke til vort eget Kompagni, kunde de antage, at vi var Fjender og skyde paa os. Men vi naaede da at komme tilbage igen og forklarede, at det var ganske umuligt at fange Forposten. Der blev sendt en anden Patrulje ud, men. de fik samme Resultat.

I flere Dage laa vi her. Saa kom der Afløsning, og vi rykkede videre til Soissons og Marne.

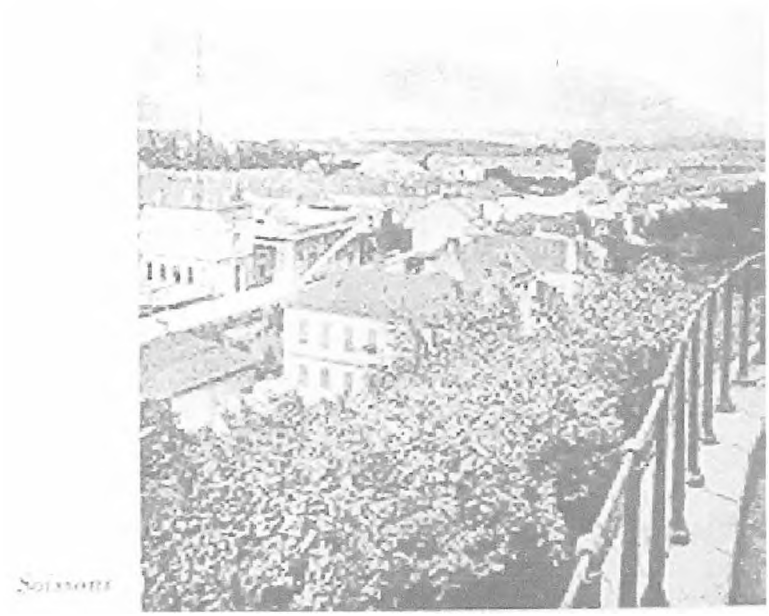

Midt i juli begyndte et nyt Angreb paa begge Sider af Reims, og derefter var det Hensigten at angribe i Flandern. Men Soldaternes Tilstand var svækket paa Grund af spansk Syge; mange Soldater flygtede over den hollandske Grænse, det var Folk fra Elsass, som jo aldeles ikke var begejstrede for Krigen. Angrebet skulde strække sig til Chalons sur Marne og Epernay. Men en af vore Pionersoldater, som var svømmet ud i Floden paa Trods af, at det var strengt forbudt, blev fanget af Franskmændene og røbede hele Planen; derfor fik vi en meget varm Modtagelse, og vor Overgang over Marne blev en meget farlig March.

Pludselig angreb General Foch ved Soissons; der blev anvendt Røggranater og saadanne Masser Tanks, at man aldrig før havde set noget lignende, og efter dem kom Infanteri i tætsluttede Masser.

Det var smaa, lave, hurtigløbende Tanks; de kørte tværs igennem de høje Kornmarker, gennem vore Linier, og satte soldater af med Maskingeværer, som saa beskød os i Ryggen. Det var øjensynlig General Fochs Mening at afskære vore Tropper Tilbagevejen ved Reims og Ardre; men vi slog Angrebet tilbage; dog maatte vi trække Linien tilbage over Vesle mellem Soissons og Reims. General Foch angreb igen ved Fére en Tardenois med Singalesere og Marokkanere. En af de sorte Fyre blev taget til Fange og ført om bag de tyske Linier, men da der ikke blev passet paa ham, faldt han over en af vore Soldater, en Kæmpekarl fra Køln, men denne gjorde kort Proces og slog den lumske Fyr til jorden. Det var et rædselsfuldt Syn; han vendte det hvide ud af øjnene; aldrig glemmer jeg Dødsrædslen og Raseriet i den stakkels Sortes fortrukne Ansigt.
Slaget bølgede frem og tilbage med store Tab paa begge Sider. Amerikanerne havde ogsaa nogle Divisioner fremme her, men de kæmpede ikke med nogen større Dygtighed.
Men Situationen blev ikke desto mindre for Tyskerne mere og mere alvorlig.

****

VED AVREFLODEN.

Vi havde slaaet Rast ved et Hegn, hvor vi havde sat et Bord op, den ene Ende af Bordet havde Støtte i Hegnets Vold, den anden Ende hvilede paa to Ben, men næppe havde vi sat os til Rette for at nyde vort Maaltid, før vi saa to mærkelige Hoveder, der kiggede frem i Hegnet, nærmere og nærmere kom de, og langsomt gled to store Slanger hen over Bordet. De var flere Meter lange og tykke som en Mandsarm. Vi blev rædselsslagne; men nu blev ogsa Slangerne bange, de rejste Overkroppen, "Spillede" med den kløftede Tunge og saa truende ud. En af Soldaterne slængte en Haandgranat hen imod dem, saa var den Fare forbi..

Den Nat slog vi Lejr og laa der om Natten. Det var hundekoldt; allerede Klokken tre vaagnede jeg og maatte ud og løbe frem og tilbage for at faa lidt Varme i Kroppen.
Det øsregnede, saa vi maatte grave en Rende rundt om Teltet, for at Vandet kunde løbe bort.

Ved Fronten var der nogenlunde roligt, men langt borte var Franskmændene ikke, thi vi kunde høre deres Musikkorps spille.

Op ad en solbeskinnet Skraaning voksede den frodigste Vin med modne Druer. Officererne gjorde forgæves Forsøg paa at holde os tilbage, men vi styrtede os over Druerne og spiste og spiste. Bagefter blev vi syge, thi vi havde jo slet ikke holdt Maade; det var næsten lige saa galt som Frontfeber, som mange af Soldaterne led af.

Vi fik ingen Afløsning, saa vi laa her næsten en hel Maaned. Af og til kom det til en lille Fægtning, men noget større Sammenstød var der ikke. Pludselig en Dag kom en af de allerstørste Granater og sprang kun et Par Alen fra mig. Jeg blev slynget flere Meter bort og laa som bedøvet uden at være i Stand til at raabe om Hjælp. Vor Kompagnichef fandt mig og spurgte, hvad jeg fejlede. Men jeg var ganske ude af Stand til at svare ham. Kammeraterne bar mig hen til Feltlazarettet, hvor jeg laa i flere Dage ganske ude af Stand til at tale. jeg havde faaet et Nervechok. Saaret var jeg ikke, saa det varede ikke længe, inden jeg kom paa Benene igen.

Rundt om deres Skyttegrave havde Fjenden sat Barrikader af Pigtraadshegn; men det var ikke almindelige Pigtraadsbarrikader, disse var ladede med Elektricitet. Den, der rørte derved, var dødsens; paa den anden Side var det en lettere Død end at blive skudt og lemlæstet. Her blev man altsaa fanget som en Flue i et Net, og det var et trist Syn at se de døde Soldater hænge i Pigtraaden; ingen turde jo røre ved dem eller tage dem bort.

Skyttegravene var her meget vanskelige at besætte; de gik i en Vinkel, og ved Enden af den Vinkel begyndte de franske Skyttegrave.

Vi kom i Skyttegravene om Natten. Næste Formiddag angreb Fjenden med alle Slags Tropper, ogsaa Kolonitropper. Først var der en frygtelig Trommeild. Skyttegravene blev beskudt med Granater og Minekastere; vi kunde ikke engang staa oprejst, thi Franskmændene kunde naa at beskyde os paa Iangs.

Vi maatte kravle paa alle fire i Mudder og Søle. Da jeg et Øjeblik fik Hovedet for højt op, susede der straks en Kugle om Ørene paa mig. Men paa en Gang ophørte Bombardementet, og da vi saa efter i de opstillede Spejle, kunde vi se, at de kom løbende hen imod os. Vi havde imidlertid fuldt op af Haandgranater, saa de fik en varm Modtagelse med dem, da de kom nær nok; men de kom igen, Gang paa Gang forsøgte de at storme. Jeg laa i Dækning med mit Maskingevær, men alle Kammeraterne rundt om mig blev skudt.

Endelig kom Artilleriet os til Hjælp. Granater og Minekastere susede ned over dem; det var et frygteligt Bulder og et frygteligt Syn. I Spejlene kunde vi se, hvorledes jord, Mennesker og Støv fløj rundt i Luften. Oppe i Træerne hang afrevne Arme og Ben og Indvolde og dampede af Blod. Nu kunde vi atter bruge Maskingeværerne; dette forhøjede jo Rædslen endnu mere. Angrebet blev fuldstændig tilbageslaaet; enkelte naaede at springe tilbage og dække sig i Granathullerne, men mange var det ikke.

Der var mange Døde og mange haardt Saarede paa begge Sider; de jamrede sig højt.

Officererne og Kompagniførerne laa paa Maven i Løbegraven og kommanderede os op for at skyde; for os Soldater var det den visse Død, men de hyttede deres Skind i det længste.

Det var, ligesom der blev Ro og Stilhed en Stund; men det varede ikke længe, saa begyndte det franske Artilleri at skyde og overdænge os med Granater og Schrapnels. Skyttegravene blev omtrent jævnede med jorden. Hele Dagen rasede Angrebet. Jeg var næsten bedøvet af det svære Lufttryk, og det endte med, at jeg besvimede. Saaledes laa jeg hele Natten.

Efterhaanden stilnede Angrebet af, men stadig skød de rundt omkring mig. Havde Franskmændene stormet en Gang til, havde jeg været fortabt; thi jeg laa jo paa aaben Mark. Jeg vaagnede op og stirrede paa den stjernefyldte Himmel over mig. Der gaar mange Tanker gennem ens Hoved saadan en Nat. Jeg troede, at alt var forbi; en af Kammeraterne havde set mig falde om og troede, at jeg var dræbt. Næste Morgen vilde han dog se efter mig, da vinkede jeg efter ham; han slæbte mig saa ned i Hulen og kom med noget Mad til mig; det hjalp svært, at jeg fik noget at spise, og snart kunde jeg rejse mig op og gaa omkring igen.

Kompagniføreren skældte mig ud, han troede, at jeg havde faaet Kanonfeber. Men da jeg havde faaet en Indsprøjtning og en god, lang Søvn, var jeg fuldstændig rask igen. – Atter var jeg som ved et Vidunder sluppet ud af Faren. Da jeg kom tilbage til de sørgelige Rester af mit Kompagni, blev vi afløst og indkvarterede i en lille Landsby for at hvile; det trængte vi ogsaa haardt til.

Vi laa den Gang kun ca. 60 Kilometer fra Paris. Vi kunde om Aftenen i Kikkert se Lysskæret fra den store By.

En Uges Tid laa vi her i Ro; saa blev vi trukket tilbage til Soissons. Vi laa i Husene, de ubeboede Huse, helst i Kældrene, hvor der var slaaet Sengesteder op til os.

Hver Dag maatte vi til Eksercits og derefter rense Tøjet. Hvor saa vi ud, naar vi kom fra Skyttegravene. Vi blev altid afløst om Natten; naar vi saa trætte og udasede kom til vort Kvarter, kunde det hænde, at Officererne forlangte, at vi en Time senere skulde møde til Appel! Det var næsten umenneskeligt, thi det kunde ikke nytte at børste Tøjet, vi maatte vaske det og vride det omtrent tørt, og saa maatte vi, dødtrætte som vi var, i Stedet for at sove, som vi trængte saa haardt til, trække i det fugtige Tøj. Denne grusomme Behandling var det, der vakte den i Forvejen ulmende Misfornøjelse og det skjulte Had. Officererne regnede ikke med Menneskeliv, for dem var Soldaterne kun Brikker i det store Spil, som de fik Æren for, hvis vi vandt.

Hele Formiddagen skulde vi saa eksercere med fem Minutters Hvil til at gnave det tørre Brød i os, thi andet fik vi jo ikke. Det var et frygteligt Barbarri, og det gik efterhaanden op for os, at vore værste Fjender var de tyske Officerer. Folkeaanden var ved at vaagne.

Hjemme i Danmark vilde vi have kaldt ham Holger Danske; men det er en Sandhed, at Folkets Røst er Guds Røst.

Vi var til sidst saa lede og kede af Tilværelsen saa det var en Gru. Til Middag de evindelige Kaalroer. Vi havde syntes, det var trist og ensformigt, da vi hver Dag fik "Blaue Heinrich", det var Ris kogt i Vand, men nu vi ikke fik det mere, syntes vi næsten, det var en Herreret.

Aldrig havde vi Fred, Somme Tider blev vi alarmerede midt om Natten for at de kunde se, om vi havde alt parat til hurtig Udrykning.

Saaledes var det her næsten mere Hvile at være i Skyttegravene; der kunde man da faa lidt mere Søvn, naar Rotter og Mus og Utøj tillod det. Endnu var der en vældig Kraft i den tyske Arme. Atter trængte Tyskerne frem ved Vauxaillon og Sapigneul og vandt en glimrende Sejr.

****

BILLEDER

Et af de Billeder, som jeg tydeligst husker, er en Landsby, hvor vi kom ind i et Hus, der havde været beskudt. Paa Gulvet laa en ung Kone, der var dræbt, men i hendes Favn laa et lille, levende og grædende Barn. Dette Syn glemmer jeg aldrig, det lille uskyldige Barn i den døde Moders Arme; men det aller forfærdeligste var, at inde i Stuen gik en stor Griseso med sine Unger og rodede efter noget spiseligt; den havde aabenbart været helt desperat af Sult, thi den var begyndt at. gnave i den døde Kvindes Ben.

Hvis vi ikke nu var kommet til Stede, havde den naturligvis ogsaa ædt det lille, levende Barn.

Efterhaanden gik ogsaa Belgierne over til Angreb i deres Land. Det skete paa den Maade, at de aabnede for Sluserne ved Mundingen af de store Floder, saa hele Landstrækninger blev oversvømmede, og mangfoldige Tyskere druknede.

Inden det store Slag ved Marne fik jeg 14 Dages Orlov. Jeg kørte fra Noyon over Leipzig, Sønderborg til mit Hjem. Alt mit Tøj maatte jeg tage af, inden jeg gik ind i Stuen, og kaste det i en Balje udenfor; saa fyldt var jeg med Lus. Min Moder brast i Graad, da hun saa det. Saa maatte jeg i Bad, og næste Morgen var der en hel Skorpe af Lus paa Vandfladen. Tøjet maatte min Moder koge i Vaskekedlen. Hvis mine andre Brødre har været i en lignende Tilstand, naar de kom hjem paa Orlov, var det ikke underligt, at min stakkels Moder græd trods Glæden over Gensynet.

Næste Dag meldte jeg mig hos Sognefogden. Han spurgte mig, om jeg ikke havde set en Spion. En Mand i tysk Oberstuniform havde været ved Torpedofabriken ved Høruphav og lod, som om han skulde inspicere; de opdagede slet ikke, at det var en forklædt Spion. Chefen paa Fabriken viste ham rundt overalt og indbød ham til Frokost, men samme Eftermiddag forsvandt han pludselig fuldstændig.

Saa blev der telefoneret fra Sønderborg, at han var en Spion; han blev eftersøgt til Høruphav, hvor der jo var Vagt, men det viste sig, at Vagten var gaaet ind paa Hotellet for at drikke Øl; maaske har han været snedig nok til at stikke Penge til Soldaterne. Imidlertid var Spionen gaaet ned til Havnen, hvor han havde taget en Motorbaad og var sejlet, vistnok til Ærø. Derfra har han saa sendt et Telegram til England. Dagen efter kom nemlig de engelske Flyvere og kredsede over Torpedofabriken; men de var jo nu forberedte og holdt Vagt med Maskingeværer i Stedet for at arbejde. Men de ti Soldater, som havde forladt deres Vagt i Høruphav for at drikke Øl, blev transporterede til Kiel og skudt.

Hvor var det drøjt at skulle trække i Trøjen igen. Min Moder var fortvivlet, og min Fader rasede; de fulgte mig begge til Stationen i Sønderborg, jeg trøstede dem saa godt, jeg kunde, med, at Krigen sikkert snart vilde være forbi.

Hvilken Fortvivlelse paa Banegaarden, thi der var jo mange andre, der rejste. En saadan Fortvivlelse har jeg aldrig set, som da Toget langsomt kørte bort fra Sønderborg. Rejsen var ogsaa trøstesløs. I Rendsborg havde en Spion kastet en Bombe ned mod Broen, men Bomben var ikke eksploderet. Da Toget holdt, kom der Militær med ladte Revolvere ind i Kupeerne. Soldaterne blev visiterede, Gardinerne blev trukne for Vinduerne, og under den strengeste Bevogtning kørte vi over Broen.

Ogsaa i Tønder, hvor der jo var en stor Luftskibshal, maatte der holdes omhyggelig Vagt, naar de engelske Flyvere nærmede sig. Gang paa Gang, første Gang juledag 1914, havde Englænderne forsøgt at kaste Bomber ned her. Men først i Juli 1918 lykkedes deres Anstrengelser. Den store engelske Krydser "Furious", som havde Flyvemaskiner om Bord, nærmede sig Kysten. Flyverne gik op og kredsede over Byen og kastede Bomber ned over Luftskibshallen, og snart stod Flammerne højt i Vejret.

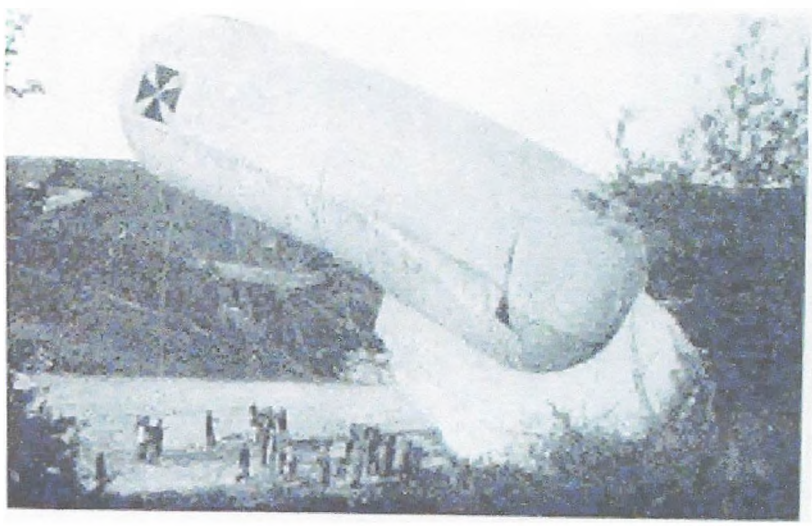

Hele Luftskibskomplekset og to Luftskibe blev fuldstændig ødelagte; men flere af Flyvemaskinerne maatte flygte og gaa ned i Danmark.

Hjemme havde jeg læst alle mine Brødres Breve og en Mængde Aviser, thi det var uendelig lidt, vi ved Fronten fik at vide om Begivenhedernes Gang.

Medens min ældre Broder havde det udmærket i engelsk Fangenskab, var dette ikke Tilfældet med min yngre Broder, som var i fransk Fangenskab. De franske Soldater viste paa alle Maader deres Foragt og Uvilje mod de tyske Fanger, og de kunde jo ikke vide, at han var Sønderjyde. De gav dem for Eksempel salt Vand til Kaffen, eller lod, som om de helt glemte at give dem Kaffe.

Under Transporten blev de drevne saa hurtigt frem, saa flere af dem styrtede, og gennem Floder og Vandløb, saa de ofte blev helt gennemblødte. Min Broder, som havde faaet Malaria i Rumænien, forvandt aldrig rigtig Krigens Rædsler og Strabadser, selvom han slap med Livet.

Min Broder i Belgien fortalte om Felttoget der. Efter at de havde erobret Antwerpen, stod der ca. 60.000 Tyskere foran Belgiere ved Yser, og Würtembergerne rykkede frem for at understøtte Tyskerne; det syntes ganske haabløst for de stakkels Belgiere, kun nogle faa franske Divisioner var kommet dem til Undsætning.

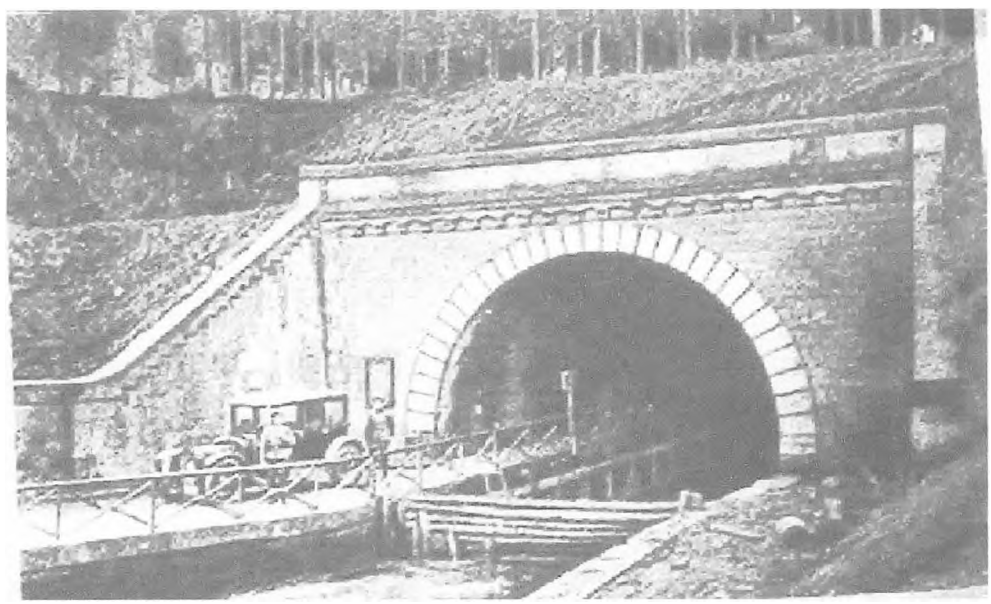

Tyskerne vilde rykke frem ved Nieuport for at tiltvinge sig Adgang til Kanalen og Havet, hvor de kunde have deres Undervandsbaade liggende; Belgierne var allerede ved at vige for den uhyre Overmagt, da der skete noget, som Tyskerne aldeles ikke havde regnet med eller ventet.

Paa de store Skibsbyggerier i Barrow var der blevet bygget tre mærkelige Fartøjer til den brasilianske Regering; de var meget brede og flade, fordi de skulde bruges til Flod-patruljedampere paa Amazonfloden; men da Krigen brød ud, købte Englænderne disse Skibe, som jo under de vanskelige Forhold ikke var lette. at faa transporteret over Havet. De blev pansrede og forsynede med kraftige Kanoner og laa nu ved Kysten mellem Ostende og Nieuport, og da det rette Øjeblik altsaa var kommet, beskød de med umaadelig Virkning den tyske Hær, som stod lige overfor Belgierne ved Yser; de kunde beskyde deres Skyttegrave paa langs, hvilket havde et frygteligt Resultat, uden at Tyskerne kunde gøre den mindste Smule Gengæld. Deres Granater naaede flere Mil ind i Landet og standsede Tyskernes skæbnesvangre Fremrykning mod Dunkerque og Calais.

****

RÆRSLERNE PAA HAVET

Min Broder, som var Marinesoldat, har fortalt mig om, hvad han har hørt og var Øjenvidne til paa Havet under Krigen.

Allerede den første Dag fik den tyske Mineudlægger "Kønigin Louise" Ordre til at sejle ud og hurtigst muligt lægge Miner ned i Themsens Munding. Det lykkedes ogsaa; den fik Minerne lagt ud, men saa blev den skudt i Sænk af den engelske Krydser "Amfion", og Besætningen blev taget til Fange. Straks efter stødte "Amfion" paa en af de Miner, som Tyskerne havde lagt ud, og sank med de tyske Fanger.

Dette var Begyndelsen. Først den 28. August kom det til et større Søslag mellem den tyske og den engelske Flaade i Bugten ved Helgoland.

Det var i de Dage, da Englænderne sendte deres Divisioner over Kanalen for at komme Belgierne til Hjælp. Naturligvis blev Transportskibene bevogtede af Krigsskibe, men for at aflede Opmærksomheden fra, hvad der skete, angreb Englænderne den tyske Flaade i Helgolandsbugten.

To af de engelske Skibe blev stærkt beskadigede, og et tysk Skib blev ødelagt. Kampen begyndte at blive kritisk for Englænderne, men saa kom seks store Slagskibe til Hjælp, og dermed var Kampen afgjort til Fordel for Englænderne.

De tre store, tyske Krydsere "Ariadne", "Mainz" og "Køln" blev sænkede, og der var stor Sorg og Forbitrelse i Tyskland. Men nu gik Tyskerne med deres sædvanlige Hensynsløshed og for at hævne sig, over til at bombardere de engelske Havnebyer, som de efter Evne søgte at ødelægge. Det gik, ligesom ved Krigen med Undervandsbaadene, naturligvis mest ud over værgeløse Kvinder og Børn. I en af Byerne blev saaledes over 600 Huse ødelagte, og over 400 Mennesker blev dræbte og saarede.

Alt dette vakte i England en dyb og maaske begrundet Ængstelse for, at Tyskerne skulde være saa dristige at sætte Tropper i Land paa den engelske Kyst nu, medens Hovedstyrken af den engelske Hær var optaget i Frankrig. Og England gjorde skyndsomst alt for at afskære deres Land for al Forbindelse med Tyskland. Men de havde vanskeligt ved at værge sig for de tyske U-Baade, der som smaa ondskabsfulde Køtere snusede rundt alle Vegne. Idelig var de paa Spil. Den engelske Krydser "Pathfinder" blev sænket i Mundinger af Firth of Forth, og i Nordsøen sænkedes tre store Krydsere "Cressy", "Aboukir" og "Hogue". Derfor maatte den engelske Admiral, Jellicoe, flytte den engelske Flaadebasis helt om til Kysten af Irland for at undgaa U-Baadenes Efterstræbelser; Alligevel skete der den store Ulykke, at det store Slagskib "Audacious" blev ramt og sank ved Irlands Kyst.

Det var jo i det hele taget en frygtelig Tid for alle Skibe; thi hele Nordsøen var jo næsten fyldt med Miner af farligste Slags. Disse Miner var et frygteligt Vaaben. Den 5. Juni 1916 stødte for Eksempel den store, engelske Krydser med Lord Kitchener om Bord paa en Mine Nord for Skotland og sank øjeblikkelig; ingen blev reddede..

Senere blev i Nordsøen tre store, engelske Krydsere øde lagt af Miner, og over 1000 Mand omkom.

Hovedbegivenhederne til Søs var i disse Aar det store Jyllandsslag. Det foregik udfor Hanstholm, hvor en Afdeling af den engelske Flaade laa for at recognoscere.

En Del af den tyske Storflaade havde samme Morgen ganske tidligt forladt sin Basis ved Helgoland for at undersøge Farvandet ved den norske Kyst. De to Flaader maatte altsaa mødes.

Vejret var klart med straalende Solskin. Alligevel var Afstanden mellem Flaaderne saa stor, saa de slet ikke vilde have opdaget hinanden, hvis ikke en skikkelig Handelsdamper havde vist sig paa Landkortet. Begge Flaader vilde undersøge den mistænkelige Damper, og saa opdagede de hinanden.

Snart aabnedes Ilden paa begge Sider.

Min Broder var om Bord paa Krydseren "Seydlitz"; den var i en elendig Forfatning, halvt fyldt med V and og med Slagside, de fleste af Kanonerne ubrugelige. Dækket var klæbrigt af Blod, og Kanontordenen overdøvede de Saaredes jammer og Klage. I den ene Bov havde den faaet en Fuldtræffer, som havde lavet et mægtigt Hul, som maatte stoppes med Køjeklæder. Det kneb at følge med i den øvrige Flaades Retræte.

Men ogsaa Englænderne led store og smertelige Tab. Den stolte, smukke Krydser "Infatigable" blev næsten straks torpederet og sank. Kort efter gik det ligesaadan med "Queen Mary"; næsten ingen af Besætningen blev reddede.

Men saa kom den engelske Storflaade til Hjælp med over 20 svære Panserskibe, der anførtes af Admiral Jellicoe. Den tyske Krydser "Wiesbaden" blev skudt i Sænk, og den store, engelske Slagkrydser "Invincible" blev ramt af en Granat og gik bogstavelig talt midt over.

Den engelske Flaade prøvede paa at omslutte den tyske Eskadre, og for ikke at blive helt ødelagte, maatte Tyskerne forsøge at trække sig ud af den voldsomme Ild.

Det tyske Flagskib "Lutzow" blev skudt i Brand, og Admiral Hipper maatte over Hals og Hoved forlade det og gaa om Bord paa et af de andre Skibe. Der var intet andet for den tyske Flaade at gøre, end at vende om og forsøge at trække sia ud af Kampen. Overmagten var altfor stor.

De mindre jagere og Krydsere blev saa sendt frem til Torpedoangreb for at skjule Flaadens Manøvre, som ogsaa lykkedes; men de smaa Skibe fik en frygtelig Medfart under Englændernes voldsomme Ild. I en Krig er det altid de smaa, som maa lide mest. Snart. kunde den tyske Flaade sætte fuld Fart paa og forsvandt efterhaanden i Aftenens Tusmørke.

Admiral Jellicoe opdagede snart Tyskernes Flugt og skyndte sig frem for at afskære dem Tilbagetoget; men han var alt for ivrig og hurtig i Vendingen, og Nattens Mørke dækkede den tyske Flaade, saa Englænderne passerede foran den uden at opdage den. Kun de tyske Torpedobaade blev afskaarne fra Flugt, men de undslap gennem Skagerak og Lille Bælt.

Tyskerne mistede desuden det store Slagskib "Pommern", der blev torpederet, og de mindre Skibe "Rostock", "Elbing" og "Frauenlob". jeg fik senere at vide, at Englænderne havde mistet 6 store Krydsere og 7 jagere, dertil over 6000 Mand, hvoraf 300 Officerer. Tyskerne mistede 2 store Slagskibe, 4 mindre Krydsere og fem jagere, dertil 2500 Mand, hvoraf 160 Officerer, saa Tyskerne erklærede Slaget for en stor Sejr for den tyske Flaade.

"Af alle de Rædsler, jeg oplevede paa Havet i Krigstiden, staar tydeligst og uudsletteligst for mig den uhyggelige Forbrydelse, Tyskerne begik, da de angreb og sænkede de engelske og franske Hospitalsskibe i Kanalen. De engelske Skibe var dog ellers lette at kende, baade "Asturia" og "Olouchester Castle" med deres paamalede Røde Kors Mærker. De gik ned med Saarede, Sygeplejersker og Besætning. Det kan vel nok kaldes. Højden af Ondskab og Grusomhed".

Senere sænkedes de franske Ambulanceskibe "Donegal" og "Lanfranc". Det ene af dem havde oven i Købet en Mængde tyske Fanger om Bord og flere Hundrede haardt saarede Soldater foruden Sygeplejere og Besætning. Skrigene og Klageraabene fra disse stakkels Mennesker, naar de i vild Rædsel maatte styrte sig i Havet for at undgaa Flammedøden, vil aldrig glemmes.

Kan man tænke sig noget mere hjerteløst og barbarisk end Angrebene paa disse Skibe? Ens Forstand synes at staa stille ved Tanken om, hvad her er foregaaet!

Og hvilke Rædsler foraarsagede ikke alle de nedsænkede og drivende Miner? Alene mellem Skotlands og Norges Kyster blev der af Englænderne og Amerikanerne nedsænket ca. 70.000 Miner.

Det var intet Under, at Amerikas Taalmodighed, som havde været stor overfor Tyskland, bristede.

I Marts Maaned 1918 begyndte Amerikanerne at sende Tropper til den franske og engelske Front. Hver Maaned sendtes mange Tusinde Mand, saa der til sidst stod over en Million amerikanske Soldater i Frankrig. Desuden sendtes næsten 400 Krigsskibe af alle Slags med ca. 5000 Officerer og 75.000 Mands Besætning.

Overfor alle disse friske, veludrustede Soldater med Proviant og Ammunition i Overflod, var det umulig andet, end at den udmattede og forsultne, tyske Hær maatte bukke under, skønt den tappert forsvarede sig til det sidste.
Naar saa dertil kom, at Englænderne havde overført Over fem Millioner Soldater til Fastlandet, og at Tyskerne maatte sprede sine Stridskræfter paa den russiske, franske og italienske Front, saa var Kampens Udfald paa Forhaand givet; men det var jo ogsaa en umaadelig Dumhed af Tyskerne at udæske hele Verden og alle civiliserede Nationer i den Grad, som de gjorde. Mod Frankrig og England alene kunde de maaske have holdt Stand.

****

MARNESLAGET

Vi begyndte Fremrykningen ved Soissons. *Det* ene Batteri efter *det* andet og mange nye Divisioner Tropper blev ført dertil. Nu skulde Hovedslaget staa.
Tyskerne begyndte Angrebet om Natten; da slog vi straks Franskmændene tilbage, det gik let. Vi marcherede over Marnefloden og kom til en stor Gaard, hvorfra vi saa, at Franskmændene skjulte sig i en lille Skov eller Krat. Vi marcherede langsomt frem hele Natten langs Marnefloden.
Næste Dag blev vi kraftig beskudt. Min Sidekammerat fik et Skud gennem Halsen; Blodet sprøjtede ud, og *vor* Kompagnifører laa lige ved Siden af og turde ikke hjælpe ham; der varen overvældende Maskingeværild, men jeg var klar over, at hvis han skulde ligge ret længe saaledes, vilde han forbløde. Han raabte hele Tiden om Hjælp. Saa tog jeg Omsider Mod til mig og sprang hen til ham og prøvede paa at forbinde ham, mens Kuglerne susede om Ørene paa mig. Jeg raabte til Kammeraterne, men ingen turde komme os til Hjælp. Saa lagde jeg ham plat ned paa jorden og mig selv ved Siden af; at staa oprejst var nemlig den sikre Død.
Pludselig kom der fire Franskmænd, som havde forvildet sig og var blevet taget til Fange af Tyskerne; saa trak jeg min Revolver og befalede dem at tage min Kammerat, der var saaret, med om bag Fronten, og det gjorde de ogsaa.
Paa alle fire maatte jeg saa krybe tilbage til de andre. Jeg var rasende paa Løjtnanten og sagde ham min Mening, at jeg aldrig havde troet, at han var saadan en Kryster; hvis det nu havde været ham selv, der havde ligget saaledes! Han svarede, at han nok skulde huske mig og min Opførsel, og det gjorde han ogsaa.
Senere mødte jeg i Garnisonen min saarede Kammerat, og da var han helt rask igen.
Vort Artilleri naaede ved sin ihærdige Skydning at gøre Ende paa den overvældende Maskingeværild. Vi forbandt mange Saarede, og der var mange Faldne; men vi arbejdede os alligevel frem til Marnefloden, og naaede ogsaa at komme over den; men nu begyndte det for Alvor at gaa haardt til. Her var jo en for Fjenden gunstig og naturlig Barrikade, og mangfoldige var de Tyskere, som druknede i Flodens Vande. Ganske vist anlagde vore Pionerer med stor Dristighed og Udholdenhed den ene Bro efter den anden, de blev skudt ned, og Broerne blev skudt sønder og sammen.
Vi blev bombarderede Nat og Dag, og da vi laa paa den frie Mark, var det et rent Helvede tilsidst. Mange af os gav tabt og krøb ned i Granathullerne; vore Nerver kunde ikke udholde Slagteriet længere.
Jeg forbandt saa mange Saarede, jeg kunde, men jeg var nær ved at gaa fra Forstanden i al den Jammer og Elendighed. I flere Dage varede dette Slagteri. Sandheden var, hvad ingen naturligvis havde fortalt de menige Soldater, at Amerikanerne i store Mængder var kommet de

Allierede til Hjælp med friske Tropper. Og snart udviklede *det* hele sig til *det* vældige, afgørende og blodige Slag ved Marne, som hele *Ver*den kender og sikkert endnu kan huske.
Samtidig, *det* var den 8. August, angreb Englænderne,støttet af australske Divisioner og Tropper fra Canada, mellem Albert og Moreuil med uhyre Tankformationer.
Mellem Somme og Luce brød de helt ind i den tyske Front,de tyske Divisioner blev fuldstændig tillintet-gjorte. Endogsaa Divisionsstaben blev overrasket af de fjendtlige, Angreb. Ved Moreuil blev Divisionerne fuldstændig revet op.
Endelig standsede Angrebet ved Somme; men da var ogsaa syv tyske Divisioner gaaet tabt. Og det værste var, at da Fjenden erobrede Divisionsstabskvarteret, fandt de en Mængde vigtige Dokumenter, saaledes at de kom til Kundskab om vore vigtige Beslutninger og Hærens vanskelige Stilling.
Men det allerværste var dog, at vore Tropper var udmattede og i høj Grad krigstrætte og misfornøjede. Officererne mistede ved deres brutale Optræden mere og mere deres Indflydelse over Soldaterne, og nu blev General Foch klar over, at Øjeblikket var kommet til det afgørende Vendepunkt i Krigens skæbnesvangre Time.

Sidst i August angreb Englænderne igen ved ,Ancre Syd for Arras, og nu blev der kæmpet uafbrudt i høje Bølger.

Masser af Tanks og Gas og kunstig Taage var de Hjælpemidler, som i saa høj Grad støttede Fjendens voldsomme Stormangreb. *Vi* led uhyre Tab i de Dage.
Ved Soissons stormede Hærene mod hinanden med uhyre Voldsomhed. Samtidig angreb Marskal Haig mod Nord for at falde os i Ryggen ved Siegfriedstillingen og erobrede Wotan-stillingen, som var af saa stor Betydning.
Hærledelsens Hovedkvarter, som var i Avesnes, maatte over Hals og Hoved fortrække til Spa. Alt var i Oprør, og Spændingen var paa sit højeste.
Paa begge Sider af Reims og i Argonnerne brød Franskmændene løs paa de udmattede Tyskere; den kæmpende Front blev mere og mere udvidet og blodig. Som to mægtige Have rejste Hærene sig mod hinanden med Kaskader af dræbende Projektiler og unge, kraftige Mænd.

Aldrig vil vor Slægt glemme dette Blodbad, aldrig vil denne Forbrydelse blive udslettet. Men Amerikanernes energiske Indgriben i Begivenhedernes Gang fik større og større Betydning.

Som et usseligt Fnug og dog som en hel Verden af Sorg og Forfærdelse over alt det, der skete omkring mig, laa jeg paa Valpladsen ved Marne og forsøgte midt i Slagets Tummel at forbinde en Kammerat, som var saaret i Brystet af en Granatsplint; da kom en fjendtlig Kugle og ramte mig i mit højre Ben. Det var et Dobbeltskud fra et Maskingevær, men da jeg laa paa Knæ, fik jeg Kuglen først gennem det tykke af Laaret, og dernæst gennem Læggen. Kuglen blev siddende derinde. Blodet væltede ud, saa jeg maatte til at forbinde mig selv. Buksebenet maatte jeg skære af med min Kniv, og Støvlen fik jeg sk,ubbet af med stort Besvær og under megen Smerte. Da jeg var færdig, lagde jeg mig ned; min Kammerat, som jeg havde været ved at forbinde, var død, han havde aabenbart været ramt i Hjertet.
Jeg blev saa liggende til om Aftenen; jeg havde voldsomme Smerter i Benet; det var ganske umuligt for mig at støtte paa det. Og jeg var ogsaa saa træt og udmåttet af Blodtabet, saa jeg maatte ligge ganske stille, medens Slaget rasede omknng mig. Da det saa begyndte at blive mørkt, forsøgte jeg meget forsigtigt at kravle paa alle tre, med det saarede Ben slæbende efter mig. Det var en drøj Tur; endelig naaede jeg Marne
floden, hvor der var lagt nogle Planker over et særlig smalt Sted, langsomt, uendelig langsomt og forsigtigt gled jeg af Sted, og det lykkedes mig at komme over den vaklende Bro. Omsider traf jeg et Par Kammerater, som tog sig af mig eg bar mig hen til Lægens Hule, hvor der laa en Mængde Saarede. Hulen var sprængt ind i Klippesiden, saa den var skudsikker; thi Granaterne sprang uafladeligt omkring os; de maatte springe af Sted med mig, og mange Gange tvivlede jeg om, at vi skulde naa Maalet. Men endelig naaede vi alle at komme i Sikkerhed. Ak! hvor havde jeg Medlidenhed med de arme Stakler, der jo maatte tilbage i Ildlinien igen - hvordan gik det dem?

Hele vort Kompagni blev ødelagt i Slaget ved Marnefloden; jeg var den eneste, der var sluppet levende derfra.

****

Alsingere i Felthamlejren